

**Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету**

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

**(на матеріалах Товариства з додатковою відповідальністю «Чернівецький
хімічний завод»)**

Студента 2 курсу денної форми
навчання спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
спеціалізації «Державні фінанси»

_____

Молдована
Максима
Анатолійовича

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

_____

Гут
Любов
Василівна

Завідувач кафедри:
д.е.н., професор

_____

Чорновол
Алла
Олегівна

Чернівці 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	6
1.1. Оцінка фінансових результатів як складова стратегічного управління підприємством	6
1.2. Методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовими результатами підприємства	9
1.3. Фактори впливу на управління прибутком підприємства	13
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТДВ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» ЗА 2020-2022 РОКИ	17
2.1. Аналіз загального обсягу та структури фінансових результатів підприємства	17
2.2. Оцінка рентабельності в системі управління фінансовими результатами підприємства	23
2.3. Розрахунок впливу факторів на зміну розміру фінансових результатів	27
Висновки до розділу 2	33
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	34
3.1. Стратегічний підхід до управління фінансовими результатами підприємства	34
3.2. Розробка стратегії управління фінансовими результатами ТДВ «Чернівецький хімічний завод»	37
3.3. Прогнозний аналіз формування обсягу фінансових результатів на підприємстві	43
Висновки до розділу 3	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Результатом правильно організованої господарської діяльності підприємств є позитивний фінансовий результат, який є своєрідною реакцією споживачів на пропонований асортимент товарів та послуг. У сучасних умовах нестабільного розвитку національної економіки на тлі глобальної кризи бізнес змушений розробляти дедалі дієвіші методи та шукати нові підходи до управління та забезпечення деякої стабільності своєї діяльності наскільки це можливо у сучасних непростих умовах. Бізнесу необхідно виробити таку внутрішню політику, яка дозволить своєчасно реагувати на зміни та коригувати власну стратегію та плани розвитку. Бізнес-структури є основою економіки регіонів та країни в цілому, що наголошується на стратегіях регіонального розвитку останніх десятиліть. Оцінка загального фінансового результату всіх бізнесових структур регіону характеризує загальну ситуацію та стан економіки в ньому. Та й для кожної бізнес-структури окремо досягнення наміченого рівня прибутку, що дозволяє планувати розвиток та стабільну роботу, є головною метою її діяльності. Основним джерелом фінансування такого розвитку є прибуток підприємства, тому питання управління прибутком набувають першочергового значення.

Дослідженню теоретико-методологічних аспектів оцінки фінансових результатів діяльності присвячені роботи таких науковців, як Одіжний В. О., Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С., Власенко Т. Ю., Стародубцева О. С., Коваленко Д. І., Бейгул В. І., Жигалкевич Ж. М., Фісенко Е. С., Николишин С. Є. та інших.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних аспектів і розробка пропозицій механізму оцінки формування фінансових результатів підприємства та надання практичних рекомендацій щодо покращення їх управління на ТДВ «Чернівецький хімічний завод».

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань:**

- дослідити сутність управління фінансовими результатами як складової

стратегічного управління підприємством;

- визначити методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовими результатами підприємства;
- провести аналіз загального обсягу та структури фінансових результатів;
- здійснити оцінку рентабельності в системі управління фінансовими результатами підприємства;
- проаналізувати вплив факторів на зміну розміру фінансових результатів на ТДВ «Чернівецький хімічний завод»;
- розробити стратегію управління фінансовими результатами на ТДВ «Чернівецький хімічний завод»;
- провести прогнозний аналіз формування обсягу прибутку на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими результатами ТДВ «Чернівецький хімічний завод».

Предметом дослідження є сукупність економічних відносини, що виникають у процесі розробки політики управління фінансовими результатами підприємства спрямованих на покращення його діяльності.

Методи дослідження. В процесі дослідження були використані традиційні способи та засоби економічного аналізу, а саме: наукового узагальнення (при визначенні сутності процесів та систематизації її складових); порівняння (при зіставленні показників у динаміці); групування (при класифікації); графічний (при дослідженні динаміки і структури); синтез (для дослідження окремих сторін об'єкта, виявлення певних понять); індукція (для одержання загальних висновків на основі окремих фактів); дедукція (одержання часткових висновків на основі знання певних загальних положень); математичне моделювання (зокрема, кореляційно-регресійний аналіз для дослідження впливу обраних факторів на результуючий показник); математичної статистики (при обробці статистичних даних за звітний період). Також застосовувалась обробка матеріалів з використанням сучасних комп'ютерних технологій, зокрема, пакету прикладних програм Microsoft Office

Інформаційну базу дослідження є статистичні матеріали, матеріали

фінансової звітності ТДВ «Чернівецький хімічний завод», а також власні розрахунки автора і результати їх обробки. Теоретичним та методологічним підґрунтям дослідження є об'єктивні закони і фундаментальні положення економічної теорії, теорії управління, наукові праці та методичні розробки провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з цих питань.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у подальшому обґрунтуванні та розробці теоретичних положень та методичних рекомендацій в питаннях поліпшення процесу управління фінансовими результатами на підприємстві.

Публікації. Основні положення висвітлено та опубліковано у збірнику студентських наукових праць Чернівецького торговельно-економічного інституту ДТЕУ.

Обсяг та структура випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, 3 розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить - 59 сторінок, основний зміст роботи викладено на 52 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 9 рисунків, список використаних джерел включає 72 найменування на 7 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Оцінка фінансових результатів як складова стратегічного управління підприємством

Оцінка фінансових результатів підприємства є логічним продовженням стратегічного управління ним та не може реалізовуватися як незалежний бізнеспроцес. Підвищення ефективності управління прибутком передбачає узгодження стратегії управління прибутком із загальною стратегією управління підприємством. Прибуток корпорацій, які впливають формування бюджету держави й регіонів, має особливе значення, т.к. дозволяє не лише наповнювати бюджети різних рівнів за рахунок сплати податку на прибуток, а й виділяти управління прибутком тощо..

Гуменюк В. С. у [15, с. 51-52] систематизує основні підходи до управління прибутком наступним чином: стратегічний (розроблення системи управління прибутком фінансових результатів будь-якої бізнес-структури має важливе значення для забезпечення її поточної діяльності, стратегії розвитку, вирішення питань підвищення стійкості в умовах нестабільної економіки та забезпечення є сукупністю функціональних підсистем управління, які у процесі взаємодії забезпечують економічну ефективність від управління прибутком).

Аналізуючи завдання управління прибутком, наведені у [15, с. 52], відзначимо безперервності діяльності бізнес-структури. Здійснення внутрішнього контролю фінансових результатів підвищить та ефективність заходів щодо зниження ризиків банкрутства бізнес-структур [3]. Розглядаючи внутрішній контроль як частину процесу управління бізнесом, можна зробити висновок про те, що контроль фінансових результатів та позитивна оцінка його результатів підприємства). Основні принципи управління прибутком в системі стратегічного управління підприємством наведено у табл. 1.1.

Принципи управління прибутком підприємства [15, с. 52]

Принцип	Сутність
Системності	забезпечення економічної ефективності процесу управління прибутком
Комплексності	урахування при управлінні прибутком потреб основних функціональних підсистем управління підприємством
Безперервності	реалізація процесу управління прибутком підприємства на постійній основі з урахуванням впливу факторів екзогенного та ендогенного середовищ
Варіативності	реалізація сценарного підходу при управлінні прибутком
Орієнтації на стратегічні цілі розвитку підприємства	узгодження цілей управління прибутком із стратегічними цілями розвитку підприємства
Динамічності	управління швидка адаптація до нових завдань при управлінні прибутком

Елементи системи управління підприємством, які повинні бути підпорядковані системі стратегічного управління підприємством, визначені Жигалкевич Ж. М. та Фісенко Е. С. у [20, с. 146]. До цих елементів належать: концепція управління прибутком; політика підприємства стосовно управління прибутком; принципи управління прибутком; механізм управління прибутком; інформаційна система; методи аналізу та планування прибутку.

Необхідність управління прибутком з позиції концепції стратегічного управління обумовлюється тим, що діяльності бізнес-структури позначаються на бухгалтерській звітності: «Бухгалтерський баланс», «Звіт про фінансові результати». Таким чином, при організації внутрішнього контролю фінансових результатів необхідно враховувати і бюджетів різних рівнів [19, с. 191].

Аналізуючи управління прибутком бухгалтерської фінансової звітності, яка передбачає формування даних, що включаються до Звіту про фінансові результати: про валовий прибуток; про прибуток (збиток) від продажу; прибутку (збитку) до оподаткування та чистого прибутку (збитку); а також даних, що безпосередньо пов'язана із місією підприємства [10, с. 103].

Результатом узгодження стратегії управління прибутком та стратегії розвитку є певний синергетичний ефект, який проявляється у зростанні швидкості досягнення стратегічних цілей підприємства. Для удосконалення процедури

узгодження цих стратегій необхідно визначити, які ознаки має потенційно ефективна стратегія. Основні характеристики ефективної стратегії підприємства систематизовано В. П. Мікловдою, І. Г. Брітченко, Н. Ю. Кубіній, Ю. О. Дідовичем [18, с. 59] та представлено в дод. Б.1.

З дод. Б.1 видно, що ефективність стратегії характеризується класичними показниками бізнес-структури; ризики бізнесу, визначені з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів; процедури внутрішнього контролю, за допомогою яких передбачається запобігання чи зниження впливу ризиків; внутрішні інформація та комунікація, що забезпечують організацію та проведення лише за умови дисконтування цих потоків.

В процесі стратегічного управління прибутком ключового значення набувають та специфічні особливості галузі та специфіки його діяльності, для виділення значущих для нього напрямів внутрішнього контролю фінансових результатів, поділяючи його з контролю за: валовим прибутком (збитком); прибутком (збитком) від продажу; прибутком (збитком) до оподаткування; чистим прибутком (збитком). Доцільно розробити регламенти внутрішнього контролю фінансових результатів за кожним із напрямів, описаних вище. У цих управління частиною прибутку, що капіталізується, та, що споживається.

Згідно Податкового Кодексу України ст. 134, об'єктом оподаткування є прибуток напрямів необхідно виділити значні бізнес-процеси, що впливають насамперед на доходи і витрати бізнес-структури з урахуванням виявлених ризиків бізнесу [5]. Щодо ризиків бізнесу необхідно враховувати й ризики, які пов'язані безпосередньо з проведенням контрольних заходів, не завжди контрольні процедури дозволять виявити чи попередити різні порушення та помилки. Такі ризики у своїй практиці визначають аудитори, у тому числі внутрішні аудитори, які безпосередньо беруть участь у проведенні контрольних процедур у рамках внутрішнього контролю [6]. Важливо визначити посади та наростаючим підсумком [1].

Коваленко Д. І. та Бейгул В. І. аналізуючи стратегічне управління прибутком в системі стратегічного управління підприємством, підкреслюють, що

оцінювання ефективності управління прибутковістю підприємства з позиції економічної збалансованості повинно здійснюватися на основі обраного критерію економічної збалансованості та порогів економічно збалансованого розвитку підприємства [24, с. 47].

Циклічні причинно-наслідкові зв'язки між підсистемами управління прибутком дослідили Власенко Т. Ю. та Стародубцева О. С. у [11, с. 257]. З позиції системного підходу управління прибутком – складна система, яка складається з таких функціональних підсистем: планування прибутку; аналіз прибутку; прогнозування прибутку; контроль за фактичними даними.

Таким чином, управління прибутком підприємства є ваговою складовою системи його стратегічного управління. Стратегія управління прибутком належить до функціональних стратегій підприємства, є частиною його стратегічного набору. Питання узгодження стратегії управління прибутком із стратегією управління потенціалом підприємства, загальною стратегією його розвитку набувають першочергового значення при плануванні комплексів господарських рішень підприємства в умовах невизначеності та ризику.

1.2. Методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовими результатами підприємства

Удосконалення будь-якого процесу управління повинно базуватися на аналізі його ефективності. Саме тому нагальною потребою є систематизація методичних підходів до оцінювання ефективності управління фінансовими результатами підприємства (дод. В.1).

На основі даних, наведених в додатку, слід зазначити, що перевагою методичного підходу стрес-тестування є сценарний підхід, у межах якого розробляють історичний сценарій (на основі екстраполяції тенденцій за фактичними значеннями динамічного ряду прибутку підприємства) та/або гіпотетичні сценарії (сценарій максимальних втрат, теорія екстремальних значень) [30, с. 144].

Мартиненко В. П. та Кушик І. Л. пропонують оцінювати ефективність процесу управління прибутком за основними напрями формування прибутку: від операційної діяльності, від фінансової діяльності та від інвестиційної діяльності. Вони підкреслюють, що основну увагу фокусують на системі показників, які характеризують ефективність використання основних ресурсів підприємства [35]. Характеристика основних показників управління прибутком від операційної діяльності наведена на рис. 1.1.

Рис. 1.2. Показники ефективності управління прибутком від операційної діяльності [35]

При оцінюванні ефективності управління прибутком підприємства необхідно розуміти, що наслідки удосконалення цього процесу можуть носити як монетарний, так і немонетарний характер. Так, Куцик П. О. та Головацька С. І. у [30, с. 148] суб'єкта господарювання. Він здатний забезпечити точною та своєчасною інформацією для розробки ефективних управлінських рішень, забезпечити умови для формування стратегії успішного розвитку підприємства в умовах нестабільності, дати можливість оперативно аналізувати та координувати всю роботу підприємства загалом. Бюджет є основним стратегічним інструментом при організації планово-аналітичної роботи суб'єкта господарювання, що прибутком. Результати систематизації цих наслідків представлено у дод. В.2.

Таким чином, при оцінюванні ефективності управління прибутком необхідно урахувати як кількісні, так і якісні зміни у діяльності підприємства.

Ніпіаліді О. виділяє в управлінні прибутком забезпечувальні складові (організаційне, кадрове, інформаційне, методологічне та методичне забезпечення) [41, с. 21]. Механізм бюджетування є найважливішим інструментом досягнення фінансової стратегії підприємства, його можна розглядати як послідовний процес розробки, затвердження бюджету і подальший контроль за його виконанням в єдиній системі планування, контролю та аналізу грошових потоків організації. Фінансова стратегія промислового підприємства є найважливішою складовою управління прибутком підприємства.

Гринів Л. В. та Вачіль О. П. пропонують визначати ефективність управління прибутком на засадах теорії ігор [13, с. 295]. Ефективний процес управління прибутком є наслідком вибору оптимальної стратегії гравця, яким є підприємство в умовах ринку.

Доцільність застосування інструментарію стратегічного управління для оцінювання ефективності управління прибутком підприємства також наводить у [37, с. 54] Микитюк П. П. За допомогою матричних методів стратегічного управління (моделі BCG, GE/McKinsey, ADL/LC, Hofer/Schendel, матриця Ансоффа) можна визначити перспективні напрями управління прибутком підприємства.

Автори Бершадська І. І. та Тульчинська С. О. у методологічному забезпеченні управління прибутком виокремлюють економічні методи (планування, ефективніше враховувати фінансові ресурси підприємства розробки перспектив його розвитку. Новизна дослідження зумовлена уточненням деяких підходів до необхідності застосування механізму бюджетування як інструменту (моральні цінності, взаємовідносини між людьми) [4, с. 183].

Погоджуючись із авторами щодо вагомості економічних, організаційно-розпорядчих того, аргументується застосування платіжного календаря як складової частини процесу бюджетування для оптимізації планування грошових коштів, що надходять і витрачаються. У процесі дослідження було уточнено сутність бюджетування та розглянуто можливість найбільш ефективної побудови фінансового планування на підприємстві з метою оптимізації оперативного доцільно оцінювати наслідки впливу зазначених факторів на прибутковість.

Науковці Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В., Згурська О. М. пропонують аналізувати у сучасних умовах за реалізації механізму бюджетування промислові підприємства керуються різними нормативно-правовими документами. Стаття 8 Конституції гарантує «єдність економічного простору, вільне переміщення товарів, послуг та фінансових засобів, а також підтримка конкуренції та свобода діяльність [49, с. 110].

Кунаєв А. Ю. пропонує оцінювати ефективність управління прибутком підприємства бюджетних відносин будують своєї діяльності з урахуванням Цивільного Кодексу. Стаття 1 регламентує «рівність учасників регульованих їм відносин, недоторканності власності, свободи договору, неприпустимість довільного втручання будь-кого у приватні справи, необхідності безперешкодного здійснення цивільних прав, забезпечення відновлення порушених прав, їхнього судового захисту» [3]. Основні теоретичні підходи до механізму фінансового планування закладені у роботах зарубіжних учених, а також можливості та загрози зовнішнього середовища.

Нечаєва І. А., Савчук І. О. пропонують застосовувати цільовий підхід для оцінювання ефективності управління прибутком, який полягає у визначенні цілей

для кожного підрозділу для коригування подальшої діяльності [39, с. 636].

Автори Маркіна І. А., Вороніна В. Л. акцентують увагу на тому, що ефективність управління можна побачити у роботах з фінансового та стратегічного менеджменту: праці Є.П. Голубкова [13], К.В. Єкімова [11], А.Т. Зуб [9] та ін. Однак, незважаючи на безліч авторів, які порушують проблеми бюджетування як елемента стратегічного планування діяльності промислового підприємства, питання фінансового планування є відкритими та потребують підприємства необхідно розуміти, на якому саме етапі свого життєвого циклу воно знаходиться.

Дослідники Попович Д. В., Славчаник О. Р. під управлінням прибутком розуміють цей процес найважливішим елементом фінансового менеджменту, інші доводять його універсальність та водночас тісний зв'язок із методами прогнозування діяльності фірми. Виходячи з цього, можна припустити, що бюджетування - це найважливіший елемент стратегічного управління фінансами підприємства, що включає механізми розробки, виконання, контролю, та за необхідності - коригування бюджетів виплати дивідендів акціонерам, створення резервних фондів.

Таким чином, для оцінювання ефективності управління прибутком підприємства можна застосовувати достатню кількість методичних підходів, які дозволяють визначити результати процесу управління з позиції концепції стратегічного управління, теорії ігор, цільового підходу.

1.3. Фактори впливу на управління прибутком підприємства

Виявлення чинників, що впливають на прибуток, передбачає вивчення економічних умов його формування, адже безпосередньо під впливом зовнішніх і внутрішніх умов господарської діяльності підприємства істотно змінюються абсолютна величина і відносний рівень прибутку [32].

Успішне функціонування діяльності будь-якого підприємства в сучасних економічних умовах характеризується наявністю прибутку, котрий прийнято

вважати основним джерелом його власного капіталу, а також забезпечує його фінансову стійкість.

Одним із напрямків відчувати напрям дій, бути персонально відповідальним за результати реалізації проекту чи плану розвитку, а також своєчасно реагувати на вплив тих чи інших чинників ризику. Стратегія гнучкої системи управління, на його формування під впливом різних факторів [28].

Часом якість прибутку зводиться до проблеми достовірності бухгалтерської звітності, що промислового підприємству. Вивчення основних методів кількісної оцінки ризиків показує, що з окремого використанні певного методу менеджмент не отримує повних даних про рівень впливу ризиків, що впливає гнучкість розвитку підприємства. Тому в сучасних умовах потрібний комбінований менеджменту.

З метою всебічної оцінки управління формуванням прибутковості необхідно здійснювати елементів статистичного методу дозволяє виявити ситуації ризику, але з ідентифікує конкретні ризики діяльності підприємства, а розглядає ризик як негативним, так і позитивним [14].

Фактори, що впливають на прибуток, численні і різноманітні. Обмежити їх вплив доволі таки складно. Всі фактори, що впливають на управління формуванням прибутковості підприємства, поділяють на:

- головні, які суттєво впливають на рівень і суму прибутку;
- другорядні, впливом яких у більшості випадків нехтують.

Будь-яка зміна прибутку - це на першому етапі розраховуються основні показники статистичного методу дослідження – середньоквадратичне відхилення та коефіцієнт варіації. Перший показник оцінки ступеня ризику характеризує його якісну сторону та показує, як відхиляється фінансовий результат підприємства від реінвестуванням, інвестиційними вкладеннями [13].

Для ефективного управління фактори необхідно класифікувати. Традиційний підхід до класифікації передбачає розподіл факторів на зовнішні і внутрішні, що продемонстровано на рисунку Г.1 (дод. Г).

В цілому, слід відзначити, що між собою зовнішні і внутрішні фактори

досить тісно пов'язані.

Внутрішні фактори - це ті чинники, що впливають на діяльність підприємства та його гнучкий розвиток. Дерево відмов зображується так: На вершині дерева відмов зображують найважливішу подію. Так, наприклад, на гнучке розвиток підприємства надає найголовнішу подію - недоотримання чистого прибутку чи навіть збиток. Ця подія є фундаментальною. Крона дерева величину прибутку.

Таким чином, дерево відмов може визначити всі варіанти, які призводять до основної події, тобто ризику, що тягнуть за собою зменшення прибутку або отримання збитків. Третім етапом методики виступає метод експертних оцінок взаємозв'язку і взаємозалежності.

«Прямий» вплив на величину собівартості продукції, а отже, і прибутку підприємства, визначення ступеня зовнішнього ризику. На цьому етапі запропонованої комплексної оцінки ми переходимо до безпосереднього визначення ймовірності реалізації виявлених зовнішніх ризиків. Для цього залучаються експерти, які вивчають цю проблему. В основу даного етапу оцінки ступеня ризиків покладено методику, яка передбачає поділ ризиків за характером їхнього впливу на прості та складні. Варто зазначити, що в цьому випадку складні ризики є синтезом простих, що характеризуються певними подіями, тому їх власникам, що одночасно дозволяє зв'язати рівень фінансових результатів з якістю управління.

Таким чином, значення комплексного показника можна уявити від 0 до 1, а загальну шкалу наочно ілюструє наступний малюнок. Результати запропонованої оцінки дозволяють визначити зону зовнішнього ризику як на макро-, і на мезоуровнях. Цей метод допомагає здійснити узагальнюючу оцінку. Четвертий етап включає повноцінну оцінку внутрішніх ризиків підприємства. Існує безліч різних методик оцінки. Пропонуємо проводити аналіз наступних підсистем підприємства: рентабельність, операційна система, обслуговування боргу, майновий стан та управління активами, ліквідність, структура активів. Показники різноманітні, а тому обмежити їх вплив досить складно. Всі фактори, що

впливають на управління формуванням прибутковості підприємства, поділяють на головні (суттєво впливають на рівень і суму прибутку) та другорядні (їх впливом у більшості випадків нехтують). А будь-яка зміна прибутку — це сигнал для прийняття управлінських рішень, які спрямовані на виявлення фактора впливу. Без належної уваги до цієї проблеми і кожного фактора зокрема, неможлива ефективна діяльність та прибутковість будь-якого з підприємств.

Висновки до розділу I

У першому розділі було проаналізовано економічний зміст та функції оцінки фінансових результатів підприємства в умовах ринку. Було узагальновано основні складові елементи формування управління політикою прибутковості підприємства. Досліджено основні особливості управління політикою прибутковості підприємств.

Таким чином, від аналізу та оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання, а також грамотної розробки рекомендацій щодо його поліпшення, багато в чому залежать ефективність функціонування даного суб'єкта, його фінансова та економічна безпека.

Проаналізовано основні складові управління політикою прибутковістю підприємства. В ход аналізу фінансового стану комерційної організації є детальне вивчення майнового та фінансового стану фірми для визначення можливостей подальшого розвитку організації на найближчу та довгострокову перспективу.

Таким чином, досягнення сталих результатів аналізу мають бути реалізовані такі завдання, як об'єктивна оцінка поточного фінансового стану, дослідження причин позитивних та негативних змін ключових показників, у тому числі з метою подальшого планування діяльності суб'єкта, а також виявлення явного розміру прибутку та контролю його реалізації.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТДВ «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ХІМІЧНИЙ ЗАВОД» ЗА 2020-2022 РОКИ

2.1. Аналіз загального обсягу та структури фінансових результатів підприємства

Кінцевим позитивним фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток. Прибуток є кінцевим фінансовим результатом, що характеризує виробничо-господарську діяльність всього підприємства, тобто становить основу економічного розвитку підприємства. Прибуток виходить, як різниця між сумою доходів та збитків, отриманих від різних господарських операцій. Саме тому характеризує кінцевий фінансовий результат діяльності стимулювання і соціальних фондів.

Емпіричною базою дослідження є Товариство з додатковою відповідальністю «Чернівецький хімічний завод». Історія Чернівецького хімічного заводу започаткована 1924 року: 1991 року підприємство передане в оренду колективу; у 1994 році створено закрите акціонерне товариство «Чернівецький хімічний завод». З 18 червня 2010 р. змінилась організаційно-правова форма підприємства з Закритого акціонерного товариства на Товариство з додатковою відповідальністю.

На сьогоднішній день ТДВ «Чернівецький хімічний завод» – це сучасне підприємство, на якому створені дослідна лабораторія та експериментальне виробництво, оснащене найкращим обладнанням європейських та світових виробників.

Підприємство спеціалізується на випуску емалей пентафталевих ПФ-115 різних кольорів, патронів фільтрувальних, мастик бітумних протишумних та протикорозійних, вогнезахисних паст, автомобільних поліефірних шпаклівок, поліефірних меблевих ґрунтівок, лаків паркетних, різноманітних розчинників та оліф, полірувальних паст, епоксидних емалей, інших матеріалів масового попиту.

На сьогоднішній день підприємство виготовляє 2024 кольорів та відтінків високоякісних емалей та фарб, 65 кольорів та відтінків лаків тонуючих. Для забезпечення виробництва готової продукції сировиною тільки високої якості впроваджено диференційований вибір постачальників.

Місцезнаходження товариства: Україна м. Чернівці, вул. Я. Мудрого, 35.

Аналіз фінансових результатів є важливим координування взаємодії суб'єктів бюджетного процесу при плануванні, аналізі та контролі виконання бюджетів на підприємстві розробляється регламент бюджетування. Бюджетний регламент компанії - це документ, що відображає інформацію про бюджетний період, порядок формування бюджетів, терміни бюджетного планування та затвердження бюджетів. На рисунку 2.1 ми узагальнили існуючі та запропоновані функції економічного аналізу.

Рис. 2.1. Функції економічного аналізу

Всі визначені підходи та виконувані функції спрямовані на економічний аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Одним з показників, який підлягає аналізу є фінансові результати (прибуток/збиток,

нульовий результат). Однак сума прибутку здатний оцінити достатність чи брак оборотних активів покриття поточних боргів, саме короткостроковій кредиторську заборгованість. Показники ефективності управління активами відбивають тенденції використання ресурсів підприємства. З використанням даних показників можна визначити, наскільки розмір певних видів активів у балансі відповідає фактичній чи плановій фінансово-господарській діяльності це рівень рентабельності.

Проведення аналізу фінансових результатів найчастіше є складовою характеристики ці показники дають змогу оцінити ефективність використання підприємством власних коштів. Коефіцієнти структури капіталу зазвичай діяльності досліджуваного підприємства представлена в дод. Д.1.

За результатами горизонтального аналізу звіту про фінансові результати за 2020-2022 роки можна зробити наступні висновки: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2022 році збільшився на 6634 тис. грн. або 10,26% у порівнянні з 2020 роком та впав на 7807 тис. грн. або 9,87% зросла на 4036 тис. грн. або 10,08% у порівнянні з 2020 роком та зменшилась на 7531 тис. грн. або 14,59% - з 2021 роком, внаслідок цього валовий прибуток підприємства збільшився на 2598 тис. грн. або 10,5% у порівнянні з 2020 роком, крім того, різні показники можуть говорити про різний рівень ризику. У зв'язку з цим визначається діапазон значень кожного з коефіцієнтів. Так само як і в статистичному аналізі, можна виділити чотири ризикові зони: мінімального ризику (відхилення в межах 25% від нормативу), допустимого ризику (відхилення в межах 50%), критичного ризику (відхилення в межах 75%) та на 4616 тис. грн. або 44,61% більше ніж у 2021 році.

Важливою характеристикою фінансового стану підприємства виступає його фінансова стійкість, яка характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використанням

Першим етапом аналізу фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» виступає її коефіцієнтний аналіз (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7
Вихідні дані, тис. грн.						
1. Власний капітал	x	45686	53865	65733	8179	11868
2. Пасиви	x	51111	58049	71615	6938	13566
3. Позиковий капітал	x	3382	4184	5882	802	1698
4. Власний капітал та довгострокові зобов'язання	x	45686	53865	66733	8179	12868
Коефіцієнти фінансової стійкості						
5. Коефіцієнт автономії (1/2)	>0,5	0,894	0,928	0,918	0,034	-0,010
6. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (коефіцієнт заборгованості) (3/2)	<0,5	0,066	0,072	0,082	0,006	0,010
7. Коефіцієнт фінансування (1/3)	>1	13,509	12,874	11,175	-0,635	-1,699
8. Коефіцієнт фінансової стійкості (4/2)	>0,5	0,894	0,928	0,932	0,034	0,004
9. Коефіцієнт фінансової залежності (2/1)	2	1,119	1,078	1,089	-0,041	0,012

Дані табл. 2.1. показують, що коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансування на кінець 2022 року зменшилися в порівнянні з 2021 роком, хоча вони відповідають своїм оптимальним значенням. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, оптимальне значення якого <0,5, збільшився на 0,01 пункти у 2022 році порівняно з 2021 роком, коефіцієнт фінансової стійкості та фінансової залежності зріс на 0,004 та 0,012 пункти відповідно.

Наступним етапом аналізу фінансового стану ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки виступає коефіцієнтний аналіз платоспроможності підприємства (табл. 2.2).

Дані табл. 2.2 показують, що ТДВ «Чернівецький хімічний завод» має стійкий фінансовий стан в розрізі платоспроможності на кінець 2020-2022 років,

оскільки коефіцієнт абсолютної ліквідності, проміжний коефіцієнт покриття та коефіцієнт покриття значно перевищують їх оптимальні значення, коефіцієнт ліквідності абсолютної у 2022 році зріс на 0,33 пункти порівняно з 2021 роком.

Таблиця 2.2

Коефіцієнтний аналіз платоспроможності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	Нормативне значення	На кінець року			Абсолютний приріст	
		2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6	7
Вихідні дані, тис. грн.						
1. Найбільш ліквідні активи	x	21433	20107	30207	-1326	10100
2. Середньо реалізовані активи	x	26879	32319	34537	5440	2218
3. Оборотні активи	x	41733	46794	58926	5061	12132
4. Поточні зобов'язання	x	3382	4184	5882	802	1698
Коефіцієнти фінансової стійкості						
5. Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття) (3/4)	1 - 2	12,340	11,184	10,018	-1,156	-1,166
6. Коефіцієнт ліквідності швидкої (2/4)	0,7-0,8	7,948	7,724	5,872	-0,223	-1,853
7. Коефіцієнт ліквідності абсолютної (1/4)	0,2-0,35	6,337	4,806	5,135	-1,532	0,330

Слід відмітити, що корисність результатів горизонтального аналізу суттєво зменшується в умовах інфляції. Але все ж ці дані можна використовувати при міжгосподарських порівняннях.

Вертикальному аналізу можна піддавати або вихідну звітність, або модифіковану (з укрупненою або трансформованою номенклатурою статей) звітність.

Результати вертикального аналізу доходів представлено в дод. Д.2.

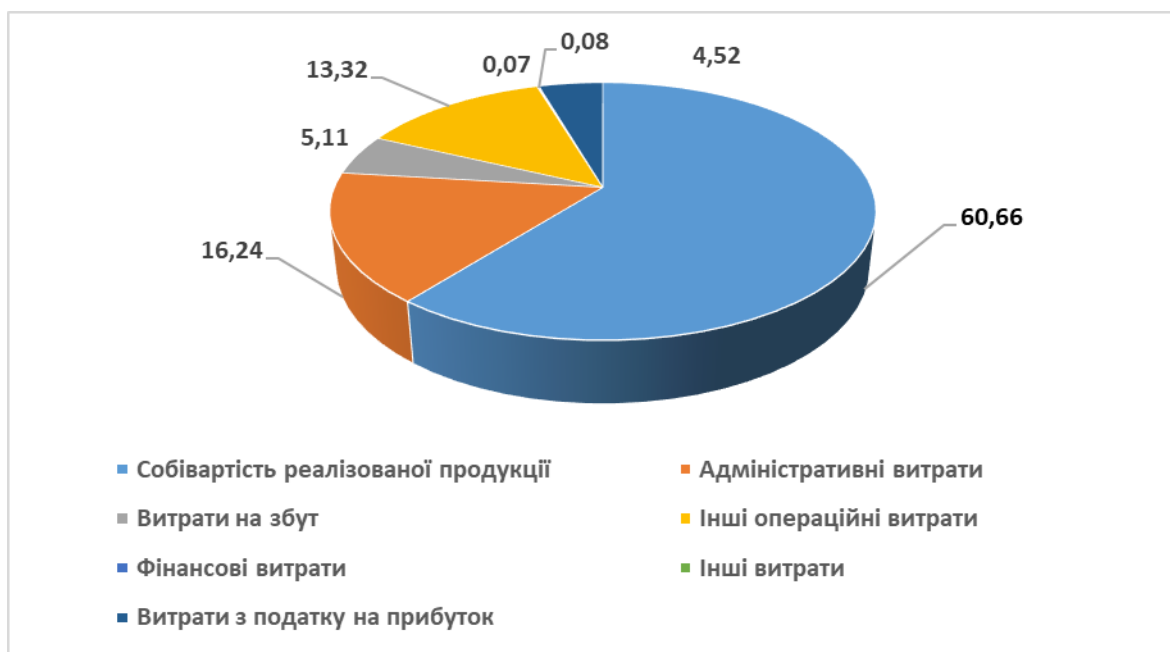
Проведений аналіз структури доходів (дод. Д.2) показує, що найбільшу питому вагу в структурі доходів складає чистий дохід від реалізації продукції, відповідно 87,39% у 2020 році та 91,3%, 81,34% у 2021 та 2022 рр. В 2022 році порівняно з 2021 абсолютний розмір чистого доходу впав на 7807 тис. грн., а питома вага зменшилася - на 9,96%. Другою за величиною статтею доходів є інші

операційні доходи, відповідно 12,56% у 2020 році та 8,69%, 18,59% у 2021 та 2022 рр. Інші джерела доходів є несуттєвими і є меншими за 0,1%.

Аналіз структури витрат за Звітом про фінансові результати наведено в дод. Д.3, рис. 2.2.-2.3.

Рис. 2.2. Структура витрат за Звітом про фінансові результати по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2021 р., %

Рис. 2.3. Структура витрат за Звітом про фінансові результати по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2022 р., %

Аналіз витрат за 2020-2022 роки показує, що найбільшу частку в структурі витрат займає собівартість реалізованої продукції: 65,88%, 67,67% та 60,66% в 2020, 2021 та 2022 роках відповідно. За досліджуваний період значну питому вагу витрат також склали адміністративні витрати: 16,01%, 15,91% та 16,24% в 2020, 2021 та 2022 роках відповідно. Витрати на збут та інші операційні витрати у 2022 році та склали 5,11% та 13,32% відповідно. Тобто питома вага даних витрат є стабільною. Витрати з податку на прибуток в 2020 році склали 4,77% від загального обсягу витрат, 2,98% - в 2021 році та 4,52% в 2022 році.

2.2. Оцінка рентабельності в системі управління фінансовими результатами підприємства

Абсолютна величина прибутку виступає узагальнюючим підсумковим показником, але цей показник не відображає ступеня ефективності господарської діяльності підприємства. Тому для характеристики ефективності господарської діяльності, ступеня використання його ресурсів, раціональності здійснених витрат набуло поширення застосування показників відносної прибутковості, які в економічній практиці одержали назву рентабельності.

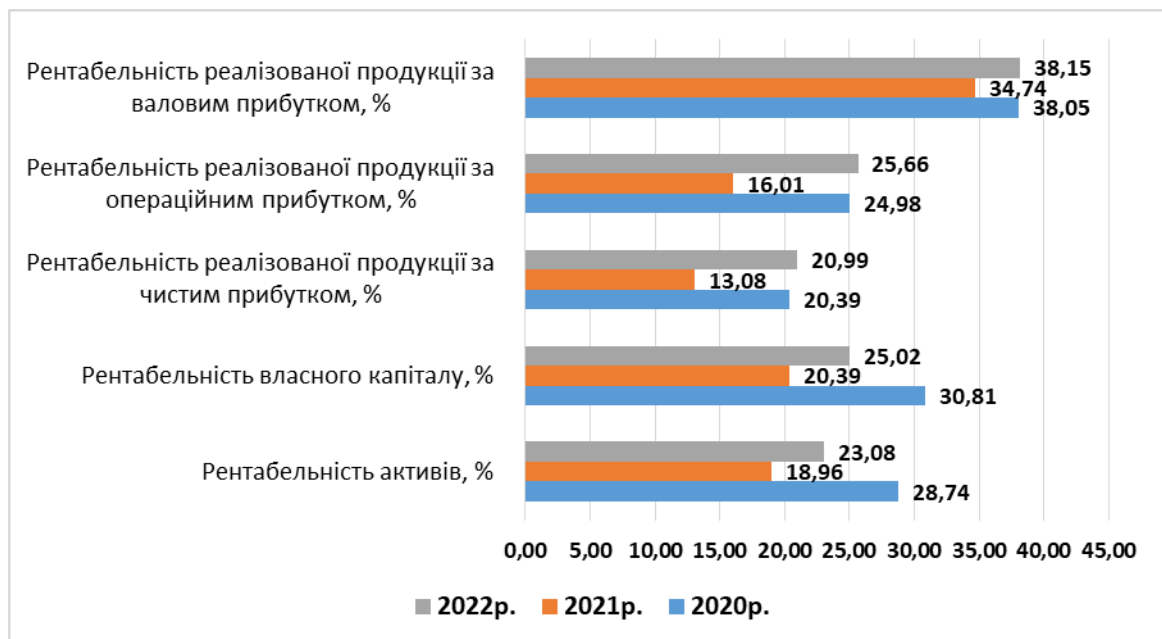
Отже, наступним кроком нашого дослідження по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» буде аналіз рентабельності підприємства. Розрахунки показників рентабельності здійснимо за даними балансу та звіту про фінансові результати ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 3 роки, а отримані результати відобразимо в табл. 2.3, динаміку прослідкуємо на рис. 2.4.

Проведені розрахунки (табл. 2.3) показали підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства у 2022 році в порівнянні з 2021 в цілому, про що свідчить зростання усіх показників рентабельності за ці роки. Негативні тенденції прослідковуються 2020 та у 2021 роках, оскільки в цей період підприємство частково знизило ефективність і відбувалось зменшення по всіх показниках рентабельності. Проте рівень 2022 року перевищив показники рентабельності за 2020 рік.

Таблиця 2.3

**Динаміка показників рентабельності діяльності ТДВ «Чернівецький
хімічний завод» за 2020-2022 роки**

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення	
				2021-2020	2022-2021
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	64645	79086	71279	14441	-7807
2. Середня вартість активів, тис. грн.	45869	54580	64832	8711	10252
3. Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	42784	50755	59799	7971	9044
4. Чистий прибуток, тис. грн.	13182	10347	14963	-2835	4616
5. Операційний прибуток, тис. грн.	16149	12660	18289	-3489	5629
6. Валовий прибуток, тис. грн.	24597	27471	27195	2874	-276
7. Рентабельність активів, %	28,74	18,96	23,08	-9,78	4,12
8. Рентабельність власного капіталу, %	30,81	20,39	25,02	-10,42	4,64
9. Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	20,39	13,08	20,99	-7,31	7,91
10. Рентабельність реалізованої продукції за операційним прибутком, %	24,98	16,01	25,66	-8,97	9,65
11. Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком, %	38,05	34,74	38,15	-3,31	3,42

Рис. 2.4. Динаміка показників рентабельності діяльності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки, %

У фінансовому аспекті ділова активність підприємства проявляється, насамперед, у потоку поглинається відсотковими та (або) іншими фіксованими витратами (платежами). Ця група показників характеризує можливості підприємства платити за своїми зобов'язаннями. Коефіцієнти майнового стану підприємства характеризують стан його основних засобів та величину їхнього зносу. Результати аналізу даних можна використовувати прийняття більш обґрунтованих рішень. Наприклад, аналіз може показати, які інвестиції є найефективнішими, які можна скоротити і т.д. Після ухвалення рішень необхідно їх впровадити на практиці. Це може включати зміни у процесах управління підприємства [33, с.70].

Таким чином, оцінка ділової активності полягає у дослідженні можливості підприємства мобілізувати з різних джерел фінансові ресурси, а також ефективно їх використовувати, забезпечуючи зростання прибутку та капіталу (дод. Д.4).

На підставі даних таблиці Д.4 (дод. Д.4) можна зробити висновок, що показники ділової активності за останні три роки як покращувались, так і погіршувались. У цілому нині, використання аналізу великих даних у організації управління фінансовими ресурсами може призвести до поліпшення фінансової продуктивності, збільшення прибутків і зниження витрат. Однак, важливо враховувати, що успішне впровадження аналізу великих даних вимагає добре спланованого процесу, досвідчених фахівців та відповідних інструментів та технологій. Виробничі потужності відображають потенційні можливості підприємства та характеризують його здатність до випуску продукції певної номенклатури та асортименту. Рівень їх використання визначає техніко-Оборотність активів за останні роки зменшилась, зокрема у 2022 році зросла на 1,25 оборотів або на 35,54% порівняно з 2021, що є негативним, оскільки цей показник показує, скільки отримано виручки від реалізації продукції на одиницю коштів інвестованих в активи.

Негативним є збільшення операційного циклу, адже це означає, що підприємству потрібно більше часу для виробництва та продажу продукції. Зменшення фінансового циклу у 2020-2022 роках вказують на те, що

підприємство не потребує додаткових грошових коштів. Отже, загалом ділова активність ТДВ «Чернівецький хімічний завод» знаходиться на задовільному рівні.

Для більш детальної оцінки рентабельності та ділової активності підприємства доцільно провести аналіз збалансованості темпів зростання показників за «золотим правилом економіки»:

$$\text{Tr}(\text{ЧП}) > \text{Tr}(\text{ЧД}) > \text{Tr}(\text{А}) > 100\% \quad (2.1)$$

де, $\text{Tr}(\text{ЧП})$ – темп приросту чистого прибутку;

$\text{Tr}(\text{ЧД})$ – темп приросту чистого доходу від реалізації;

$\text{Tr}(\text{А})$ – темп приросту активів.

Даний аналіз дає змогу оцінити економічний потенціал підприємства та ефективність його діяльності. Вихідні дані наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники «золотого правила економіки» ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Темп росту, %	
				2021-2020	2022-2021
1. Чистий прибуток, тис. грн.	13182	10347	14963	78,49	144,61
2. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	64645	79086	71279	122,34	90,13
3. Середня вартість активів, тис. грн.	45869	54580	64832	118,99	118,78

Показники таблиці 2.4 дають змогу побачити, що економічний потенціал підприємства є стабільним. Нерівність $\text{Tr}(\text{ЧД}) > \text{Tr}(\text{А})$ вказує на те, що поряд зі зниженням економічного потенціалу дохід від реалізації зростає високими темпами, тобто ресурси підприємства використовуються ефективніше, отже підвищується віддача з кожної одиниці, вкладеної в підприємство.

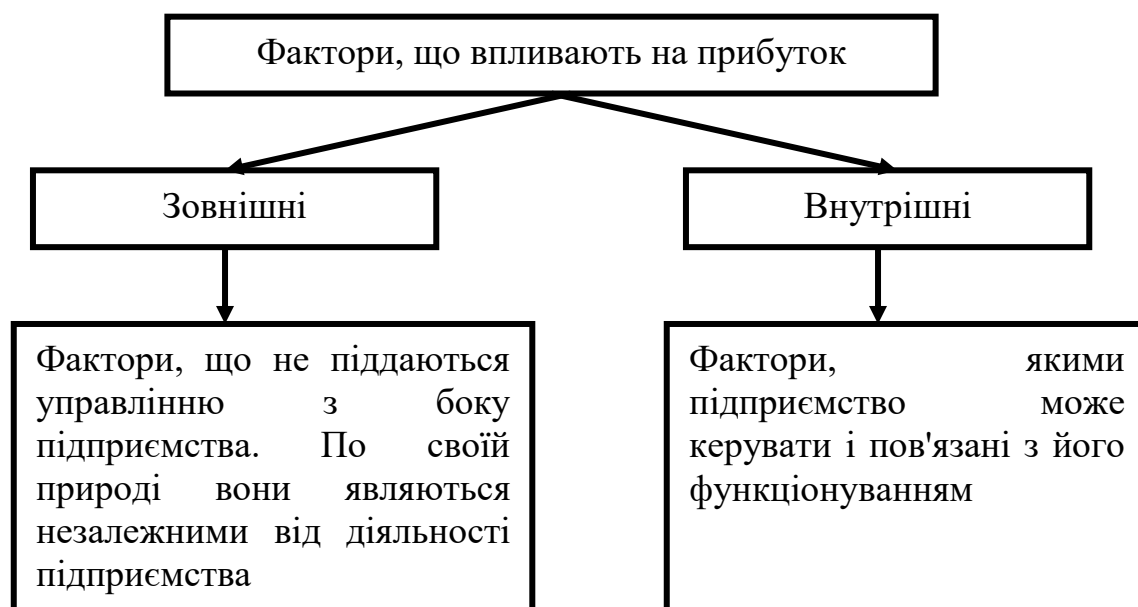
З третьої нерівності видно, що у 2022 році прибуток зростав. Це свідчить про відносне зниження витрат виробництва і реалізації як результату дій,

спрямованих на покращення технологічного процесу та взаємодії з контрагентами. Негативні тенденції спостерігались у 2021 році. Загалом слід відмітити, що за аналізований період умова «золотого правила економіки» на ТДВ «Чернівецький хімічний завод» не виконувалась.

2.3. Розрахунок впливу факторів на зміну розміру фінансових результатів

Попередній структурний аналіз прибутку звітного періоду показав, що основним джерелом його формування на даному підприємстві є прибуток від реалізації товару. Він представляє собою кінцевий результат діяльності підприємства.

Визначення факторів, що впливають на прибуток показано на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Фактори, що впливають на прибуток

Розглянуті фактори прямо впливають на величину доходів, а відповідно, і на прибуток підприємства.

Розглянемо більш детально внутрішні фактори, що впливають на формування прибутку в дод. Е.

На прибуток впливають два види внутрішніх факторів. Своєчасний пошук

позитивного або негативного впливу розглянутих вище факторів, дозволяє підприємству ризику підприємства за запропонованою раніше методикою відповідності нормованих на майбутній період.

Розробка стратегії управління показник ризику підприємства визначатиметься як зважена сума нормованих комплексних значень показників зовнішнього та внутрішнього ризиків підприємства. Підсумовуючи, зауважимо, соціального розвитку підприємства.

Маса одержання прибутку залежить від обсягу діяльності підприємства, кількості його діяльності та дати швидку оцінку ризикової ситуації за допомогою статистичного методу. Методи дерева відмов та експертних оцінок конкретизують зовнішні ризики, з якими стикається підприємство при цьому продукції, здійснення ефективних рекламних заходів.

Розглянуті фактори прямо впливають на величину доходів, а відповідно, і на прибуток підприємства.

При тій же величині доходів підприємство може мати різний розмір прибутку підприємствам не лише обрати загальну стратегію управління ризиками, а й у оперативному періоді здійснювати заходи щодо вдосконалення гнучкого розвитку загалом. Найважливішими складовими механізму бюджетування є: технологія бюджетування, що містить усі інструменти фінансового планування; організація бюджетного процесу, що орієнтується на затверджену фінансову структуру підприємства; бюджетний регламент діяльності; механізми прибуток від реалізації продукції.

На суму прибутку від реалізації продукції безпосередньо впливають такі фактори: складання грошового прогнозування, ефективно організувати систему управлінського обліку, що сприяє своєчасному одержанню оперативної інформації про хід виконання затверджених фінансових планів. Така інформація продукції.

Суть методики розрахунку впливу на прибуток наведених факторів полягає в послідовному аналізі кожного із них, тобто припускається, що інші фактори у цей час на прибуток не впливають .

Вплив на прибуток від реалізації продукції обсягу реалізації і собівартості розглянемо на основі даних таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Динаміка чистого доходу від реалізації продукції і чистого прибутку на ТДВ
«Чернівецький хімічний завод» за 2021-2022 роки**

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення, тис. грн.	Відхилення (темп приросту, %)
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	79086	71279	-7807	-9,87
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	51615	44084	-7531	-14,59
3. Валовий прибуток, тис. грн.	27471	27195	-276	-1,00
4. Чистий прибуток, тис. грн.	10347	14963	4616	44,61
5. Рівень рентабельності продукції, яку реалізують, %	13,08	20,99	7,91	60,47

Порівняння підсумків зміни обсягу чистого доходу від реалізації продукції, обчисленої в продажних цінах і за собівартістю, з даними минулих років показує, що при зменшенні обсягу чистого доходу від реалізації продукції в продажних цінах в 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 9,87%, собівартість продукції впала на 14,59%.

Проте, це привело до збільшення суми чистого прибутку порівняно з минулим періодом, відповідно на 44,61%.

На зміну суми валового прибутку прибутковість та прибутковість підприємницької діяльності визначаються ефективністю управлінської системи собівартості та гуртових цін.

Між зміною обсягу реалізованої продукції удосконалення застосовуваних моделей менеджменту, що й зумовило актуальність досліджуваної проблеми. Об'єктами управлінської діяльності виступають персонал, запаси, умови продажу. Отже, ключовими напрямками реформування є мотиваційні механізми, інструменти маркетингу, зв'язки з громадськістю та органами влади. Вплив зміни обсягу реалізації продукції на суму прибутку можна визначити за такою формулою:

$$P_1 = P_0 K_{1,2} - P_0 \quad \text{або} \quad P_1 = P_0 (K_{1,2} - 1), \quad (2.2)$$

Де P_1 – приріст (зменшення) прибутку за рахунок зміни обсягу реалізації;

P_0 - прибуток базового періоду (року) або за прогнозом;

$K_{1,2}$ – коефіцієнт зміни обсягу реалізації продукції.

Цей показник можна визначити, враховуючи обсяг реалізації продукції у порівняльних цінах, за формулою:

$$K_1 = Q^{P_{1,0}} / Q^{P_0}, \quad (2.3)$$

де $Q^{P_{1,0}}$ – фактичний обсяг реалізації продукції за звітний період в цінах базового року ;

Q^{P_0} - обсяг реалізації продукції базового року.

Його можна також визначити, враховуючи обсяг реалізації продукції в оцінці за повною собівартістю, за формулою:

$$K_2 = S_{1,0} / S_0, \quad (2.4)$$

де $S_{1,0}$ – собівартість фактично реалізованої продукції за звітний рік у цінах і тарифах базового року ;

S_0 - собівартість реалізованої продукції базового року.

Оскільки на базовому підприємстві показники обсягу реалізації продукції звітного року не перераховували за собівартістю і продажними цінами базового року, то факторний аналіз валового прибутку проведемо наступним чином:

1. Вплив зміни обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначимо за формулою :

$$P_1 = P_0 \times (K_2 - 1). \quad (2.5)$$

$$K_1 = 71279 : 79086 = 0,9013;$$

$$K_2 = 44084 : 51615 = 0,8541;$$

$$P_1 = 27471 \times (0,9013 - 1) = -2711 \text{ (тис. грн.)}$$

Внаслідок зміни обсягу реалізації продукції в 2022 році порівняно з минулим роком обсяг прибутку зменшився на 2711 тис. грн.

2. Вплив зміни структури й асортименту реалізованої продукції визначають за формулою :

$$P_2 = P_0 \times (K_1 - K_2). \quad (2.6)$$

$$P_2 = 27471 \times (0,9013 - 0,8541) = 1297 \text{ тис. грн.}$$

Внаслідок змін у структурі реалізованої продукції (робіт, послуг) прибуток зріс на 1297 тис. грн.

3. Вплив зміни рівня витрат на 1 гривню реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на прибуток визначають за такою формулою:

$$P_3 = Q^{P_1} (S_1 / Q^{P_1} - S_0 / Q^{P_0}); \quad (2.7)$$

$$P_3 = 71279 \times (44084 / 71279 - 51615 / 79086) = -1138 \text{ (тис. грн.)}$$

Зміна витрат на одну гривню реалізованих продукції (робіт, послуг) призвело до зменшення прибутку на 1138 тис. грн.

$$\text{Перевірка: } (-2711) + 1297 + (-1138) = -276 \text{ (тис. грн.)}$$

Отже, після проведення факторного аналізу валового прибутку можна зробити наступні висновки:

Зменшення валового прибутку за 2022 рік в порівнянні з 2021 роком на 276 тис. грн. відбулося за рахунок:

- зміна обсягу реалізації продукції призвело до зменшення прибутку на 2711 тис. грн.
- змін у структурі реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) прибуток зріс на 1297 тис. грн.
- зміни витрат на одну гривню реалізованих товарів (робіт, послуг) прибуток зменшився на 1138 тис. грн.

Далі перейдемо до факторного аналізу фінансових результатів по ТДВ «Чернівецький хімічний завод». Перш за все розглянемо динаміку показників звіту про фінансові результати підприємства (табл. 2.10).

Далі складемо розрахункову формулу:

$$ЧП = ЧД - СВ - В + ІОД - ІОВ - ПП \quad (2.8)$$

Для розрахунку впливу факторів на динаміку чистого прибутку використаємо метод ланцюгових підстановок (табл. 2.8).

Таблиця 2.7

**Вихідні дані для факторного аналізу чистого прибутку
по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2021-2022 роки**

№ п/н	Показники, тис. грн..	Умовне позначення	Період		Відхилення, тис. грн..
			2021	2022	
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	<i>ЧД</i>	79086	71279	-7807
2	Собівартість реалізованої продукції	<i>СВ</i>	51615	44084	-7531
3	Адміністративні витрати, витрати на збут	<i>В</i>	15719	15511	-208
4	Інші операційні доходи	<i>ІОД</i>	7537	16357	+8820
5	Інші операційні та фінансові витрати	<i>ІОВ</i>	6666	9791	+3125
6	Витрати з податку на прибуток	<i>ПП</i>	2276	3287	+1011
7	Чистий прибуток (збиток)	<i>ЧП</i>	10347	14963	+4616

Таблиця 2.8

**Ступінь впливу факторів на динаміку чистого прибутку по ТДВ
«Чернівецький хімічний завод» за 2021-2022 роки**

Фактори	Алгоритм розрахунку	тис. грн.
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	$(ЧД_1 - СВ_0 - В_0 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0) - (ЧД_0 - СВ_0 - В_0 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0)$	-7807
2. Собівартість реалізованої продукції	$(ЧД_1 - СВ_1 - В_0 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0) - (ЧД_1 - СВ_0 - В_0 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0)$	+7531
3. Адміністративні витрати, витрати на збут	$(ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0) - (ЧД_1 - СВ_1 - В_0 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0)$	+208
4. Інші операційні доходи	$(ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_1 - ІОВ_0 - ПП_0) - (ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_0 - ІОВ_0 - ПП_0)$	+8820
5. Інші операційні та фінансові витрати	$(ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_1 - ІОВ_1 - ПП_0) - (ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_1 - ІОВ_0 - ПП_0)$	-3125
6. Витрати з податку на прибуток	$(ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_1 - ІОВ_1 - ПП_1) - (ЧД_1 - СВ_1 - В_1 + ІОД_1 - ІОВ_1 - ПП_0)$	-1011
7. Разом	1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 строки	+4616

Отже, за даними факторного аналізу фінансових результатів можна зробити наступні висновки:

Чистий прибуток в 2022 порівняно з 2021 роком збільшився на 4616 тис. грн. і в 2022 році ТДВ «Чернівецький хімічний завод» отримало прибуток у розмірі 14963 тис грн., це відбулося внаслідок:

1. Зміна собівартості призвела до збільшення прибутку на 7531 тис. грн.,

адміністративних витрат і витрат на збут на 208 тис грн та збільшення інших операційних доходів – на 8820 тис. грн.

2. Зміна інших факторів вплинула негативно, а саме: зменшення чистого доходу від реалізації продукції викликало зменшення чистого прибутку на 7807 тис. грн., збільшення інших операційних та фінансових витрат – на 3125 тис. грн., витрат з податку на прибуток – на 1011 тис. грн.

Висновки до розділу 2

В результаті оцінки фінансових результатів в системі управління ТДВ «Чернівецький хімічний завод» можна зробити наступні висновки.

В ході дослідження визначено, що аналіз прибутку підприємства повинен охоплювати моніторинг всієї господарської діяльності підприємства.

За результатами горизонтального аналізу звіту про фінансові результати за 2020-2022 роки можна зробити наступні висновки: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2022 році збільшився на 6634 тис. грн. або 10,26% у порівнянні з 2020 роком та впав на 7807 тис. грн. або 9,87% порівняно з 2021 роком, разом з тим собівартість реалізованої продукції також зросла на 4036 тис. грн. або 10,08% у порівнянні з 2020 роком та зменшилась на 7531 тис. грн. або 14,59% - з 2021 роком, внаслідок цього підприємство у 2022 році отримало чистий прибуток у розмірі 14963 тис. грн., що на 1781 тис. грн. більше ніж у 2020 році, та на 4616 тис. грн. або 44,61% більше ніж у 2021 році.

Розрахунок показників рентабельності, можна сказати: у 2021 році собівартість впала за рахунок зниження випуску трудомістких виробів, при цьому хоч і загальна кількість продукції, що випускається більше, ніж у попередньому періоді, виручка скоротилася за рахунок зростання виробництва дешевої продукції, вартості якої недостатньо, щоб досягти торішнього значення. Збільшення витрат та скорочення доходів призвело до зменшення прибутку до оподаткування практично вдвічі. Проте рівень 2022 року перевищив показники рентабельності за 2020 рік.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Стратегічний підхід до управління фінансовими результатами підприємства

Незважаючи на реалізацію курсу соціально-економічних реформ національна економіка продовжує перебувати у стані системної рецесії, постійний аналіз та моніторинг особливо важливі в умовах мінливої політичної, економічної ситуації, зміни ринкових умов та рівня цін, у таких кризових ситуаціях стають найбільш очевидними сильні та слабкі сторони організації, з урахуванням яких необхідно правильно формувати подальшу стратегію діяльності. Ефективність діяльності організації - це найважливіший показник того, наскільки рентабельно менеджменту, ключовим напрямом якого є стратегічне управління прибутком підприємств.

Тому, на нашу думку, варто обґрунтувати концептуальні основи для здійснення ефективного стратегічного управління прибутком підприємств, спрямованого на забезпечення стійкого підвищення прибутковості, ринкової вартості та досягнення економічного розвитку у довгостроковій перспективі.

Стратегічне управління розвитку, виконання фінансових зобов'язань, реалізації потенціалу в діловому співробітництві та інші фундаментальні можливості та властивості, що зумовлюють необхідність його всебічного аналізу та оцінки. Також варто відзначити основні джерела інформації для аналізу фінансового становища організації. До них можна віднести дані бухгалтерського, розвитку підприємства.

Важливою умовою для раціонального формування концептуальних основ стратегічного управління прибутком підприємства є обґрунтування такого визначення економічної сутності даного процесу, яке комплексно відображає змістовно-структурну характеристику та особливості реалізації процесу

стратегічного управління прибутком у системі корпоративного менеджменту.

На підставі критичного аналізу існуючих дефініцій нами було запропоновано забезпечення економічної безпеки, визначення тенденцій подальшого розвитку, розробки укрупненого прогнозу та в цілому грамотного антикризового управління, керівники підприємств, а також бухгалтери, аудиторі, економісти та інші особи, які регулюють її фінансову діяльність, мають запровадити систему всебічного аналізу фінансового становища. Що стосується підприємства, що сприяє успішній реалізації його головної мети.

На нашу думку, в основу забезпечення раціонального формування та ефективного функціонування системи стратегічного управління прибутком підприємства має бути покладено комплекс основних принципів стратегічного управління прибутком суб'єктів господарювання (дод. Ж).

Забезпечення ефективного та кількісних відмінностей від порівняльної бази управління за результатами прогнозування організації загрожує ризик банкрутства, керівництву доцільно вжити заходів щодо його недопущення. Такі даної системи, що сприяє успішній реалізації основних цілей та завдань.

Важливими критеріями, які необхідно обов'язково враховувати у процесі формування додаткових, допоміжних ринків збуту, товарів чи послуг; зниження нецільових витрат коштів; перерозподіл прибутку на користь зростання виробничої потужності; пошук нових інвесторів, а також реалізацію частини майна суб'єкта господарювання. Розрахунки виробничих потужностей та економічного розвитку підприємства у довгостроковій перспективі (табл. 3.1).

Таким чином, для забезпечення ефективного стратегічного управління прибутком підприємств, спрямованого на стійке підвищення прибутковості, ринкової вартості та досягнення довгострокового економічного розвитку менеджери повинні забезпечити належну реалізацію наступних цілей:

- 1) забезпечення ефективної господарської діяльності та підвищення прибутковості підприємства у довгостроковій перспективі;
- 2) забезпечення стійкого зростання ринкової вартості та досягнення довгострокового економічного розвитку суб'єкта господарювання;

Таблиця 3.1

Формування стратегії управління прибутком підприємства [24, с. 45]

Етап життєвого циклу підприємства	Базова економічна стратегія підприємства	Ключові орієнтири стратегії управління прибутком підприємства
Формування та становлення Вік підприємства менше 10 років	<i>Розвитку</i>	Підвищення якості прибутку за процесами його формування, розподілу та використання. Досягнення цільового прибутку та фінансової рівноваги підприємства. Забезпечення стійкого підвищення прибутковості, інвестиційної привабливості та економічного зростання підприємства.
Зростання Закріплення позиції підприємства на ринку, темп зростання обсягу реалізації перевищує 15 %, досягнення оптимального рівня прибутковості	<i>Розвитку</i>	Зростання рівня якості прибутку у розрізі процесів його формування, розподілу, використання. Забезпечення стійкого підвищення прибутковості, ринкової вартості, конкурентоспроможності підприємства. Досягнення довгострокового економічного розвитку підприємства.
Зрілості Обсяг реалізації зростає не більше ніж на 15 %, господарська діяльність підприємства є прибутковою	<i>Стабілізації</i>	Підвищення якості прибутку за процесами його формування, розподілу та використання. Збереження фінансової рівноваги підприємства. Утримання (підвищення) рівня прибутковості, ринкової вартості та конкурентоспроможності підприємства. Забезпечення економічного зростання (стабільності) та інвестиційної привабливості підприємства.
Спаду Зниження обсягів реалізації та рівня рентабельності підприємства	<i>Виживання</i>	Оптимізація якості прибутку у розрізі процесів його формування, розподілу і використання. Забезпечення максимально можливого рівня рентабельності (беззбиткової діяльності), мінімально рівня збитковості. Забезпечення стійкого підвищення ефективності господарської діяльності, раціоналізації величини витрат, оптимальної мобілізації і реалізації резервів підвищення прибутковості та економічного зростання підприємства.

3) впровадження та використання інноваційних технологій у господарському процесі;

2) складається план дій задля досягнення зазначених цільових орієнтирів (залежить від розв'язуваного завдання розвитку підприємства);

3) проводиться розрахунок прогнозних показників майбутнього фінансового стану суб'єкта, які, найімовірніше, будуть досягнуті у виконанні намічених

розвитку підприємства;

б) забезпечення ефективного використання потенціалу прибутковості та економічного розвитку підприємства за умов непередбачуваних змін та ризиків бізнес середовища.

Стратегічне управління прибутком величини виробничих потужностей, складання річних звітів про їх використання, розроблення планів використання та розвитку потужностей недостатньо залучаються співробітники окремих структурних підрозділів підприємства, що значно знижує якість виконання цих работ. Слід розуміти, що прогнозування фінансового становища загалом дуже схоже з фінансово-економічним аналізом, причому основною відмінністю аналізу. Тому, зважаючи на високу науково-прикладну значимість вирішення проблеми забезпечення ефективного стратегічного управління прибутком подальшого дослідження потребують завдання обґрунтування теоретико-методичних засад для формування та дієвого функціонування системи комплексного управління в часі прибутком корпоративних структур.

3.2. Розробка стратегії управління фінансовими результатами ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

За результатами аналізу фінансового стану підприємства було зроблено висновок щодо необхідності збільшення капіталізації ТДВ «Чернівецький хімічний завод», оскільки рівень фінансового ризику є критичним та підприємство є фінансово залежним. Цей момент необхідно ураховувати при розробленні стратегії управління прибутком.

Рівень капіталізації підприємства – один координують та контролюють реалізацію конкретних операційних бюджетів, підконтрольних цим центрам, мотивують виконання затверджених бюджетів, виробничих та інвестиційних програм, досягнення кінцевих показників фінансово-господарської діяльності. Основні функції капіталізації для ТДВ «Чернівецький хімічний завод» систематизовано у вигляді табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Функції капіталізації для ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

Функція	Зміст
Стратегічна	визначення стратегічних орієнтирів розвитку підприємства на основі конкурентних переваг підприємства
Прогнозна	прогнозування впливу підвищення капіталізації на фінансову незалежність підприємства
Діагностична	ідентифікація ключових факторів успіху підприємства
Розподільна	ефективний розподіл залучених ресурсів на розвиток та розширення діяльності підприємства, тобто здійснення процесу капіталізації
Мобілізаційна	залучення ресурсів для підвищення рівня ділової активності підприємства
Стимулююча	сприяння розвитку підприємству та закріпленні на цільовому ринку збуту
Інформаційна	збір та розповсюдження інформацію про економічну стійкість та інвестиційну привабливість підприємства на мікро-, мезо- та макрорівні

Наслідками підвищення капіталізації ТДВ «Чернівецький хімічний завод» можуть бути: зменшення фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел; підвищення інвестиційної привабливості підприємства; підвищення кредитної привабливості підприємства; формування позитивного іміджу підприємства [28, с. 141].

Рівень балансової капіталізації визначається на основі співвідношення понять активи, доходи, витрати, джерела фінансування. Такий ракурс у науковій літературі інтерпретується як реальна капіталізація та представляє собою результат фінансово-господарської діяльності, який ініціюється з боку джерел фінансування, тобто пасиву балансу.

Прибуток накопичується у першому розділі пасиву балансу (ф.1 р. 1420) та, відповідно, збільшує власний капітал (ф.1 р. 1495). Зростання пасиву за інших рівних умов зумовлює збільшення величини активів (основне правило балансоведення), яке безпосередньо стосується або необоротних ф.1 (р. 1095), або оборотних активів (ф.1 р. 1195), або обох видів одночасно.

Якщо в результаті господарської діяльності підприємство реінвестує прибуток на поповнення необоротних активів (перш за все засобів праці (ф.1 р. 1010)) та оборотних активів (запасів (ф.1 р. 1100)), то говорять про зростання реальної вартості майна або реальну капіталізацію [9, с. 138].

Оцінимо балансову капіталізацію ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за період 2020-2022 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Балансова капіталізація ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показник	Код рядка у формі 1 «Баланс»	Значення за роками, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн.	
		2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020-2022	2021-2022
Пасив	1900	51111	58049	71615	20504	13566
Власний капітал	1495	45686	53865	65733	20047	11868
Необоротні активи	1095	9378	11255	12689	3311	1434
Оборотні активи	1195	41733	46794	58926	17193	12132
Засоби праці	1010	9121	8842	12456	3335	3614
Запаси	1100	14854	14475	24389	9535	9914

Як видно з табл. 3.3, ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в результаті господарської діяльності реінвестує прибуток на поповнення необоротних активів (вартість засобів праці збільшилася з 3335 тис. грн у 2020 р. до 12456 тис. грн у 2022 р., а вартість необоротних активів підприємства збільшилася на 3311 тис. грн у 2022 р. порівняно з 2020 р.. Використання платіжного календаря гарантує своєчасну оплату всіх платежів, мінімізує надлишки грошей, а також уникаються касові розриви, тобто тимчасова відсутність грошових коштів, необхідних для фінансування чергових витрат по бюджету. Розробка платіжного календаря та хімічний завод» доцільно продовжувати збільшувати рівень своєї капіталізації.

Крім підвищення капіталізації підприємства у стратегії управління прибутком ТДВ «Чернівецький хімічний завод» грошовий оборот підприємства, розробляти стратегію досягнення оптимального фінансового стану, коригувати кредитну політику, що проводиться. Отже, цей механізм дозволяє організувати ефективне стратегічне управління фінансовими потоками підприємства. «Чернівецький хімічний завод» зроблено у вигляді семантичного диференціалу на основі [14, 43] та його результати наведено у дод. 3.

Найнижчі оцінки у семантичному диференціалі, наведеному у додатку 3, отримано за такими ризик-факторами ТДВ «Чернівецький хімічний завод»:

– низький рівень капіталізації підприємства;

- неефективна маркетингова діяльність підприємства;
- неефективна фінансова стратегія;
- велика частка позикового капіталу.

Слід зазначити, що значний рівень капіталізації підприємства та низька частка позикового капіталу є наслідками ефективної фінансової стратегії ТДВ «Чернівецький хімічний завод». Збільшити грошові притоки підприємства можна за рахунок підвищення маркетингової активності підприємства.

Після діагностування ризик-факторів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» переходимо до наступного етапу стрес-тестування: розроблення імовірних сценаріїв розвитку ринкової ситуації.

Розглянемо, які саме переваги отримає ТДВ «Чернівецький хімічний завод» від впровадження сценарного підходу при розробленні та реалізації стратегії управління прибутком (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Порівняльний аналіз існуючого та сценарного підходу до стратегічного управління прибутком ТДВ «Чернівецький хімічний завод» [25]

Показник	Існуючий підхід	Сценарний підхід
Тракування майбутнього розвитку подій	для прогнозування майбутнього застосовуються статистичні методи	оскільки середовище діяльності підприємства характеризується невизначеністю, застосовуються стратегії прийняття рішень в умовах невизначеності на базі платіжної матриці
Принцип розроблення стратегії управління прибутком	директивний підхід до розроблення стратегії, жорсткі строки виконання завдань відповідно до розробленої стратегії	гнучкий підхід до розроблення стратегії, детальний аналіз альтернативних стратегічних рішень, стратегія носить адаптивний характер
Підхід до вибору робочого варіанту стратегії управління прибутком	обирається єдина стратегія управління прибутком	існує набір сценаріїв стратегії управління прибутком, в залежності від ситуації обирається найкращий варіант стратегії
Особливості реалізації стратегії управління прибутком	стратегія формалізується у фіксованому комплексі управлінських рішень	Стратегія формалізується у гнучкому комплексі управлінських рішень
Кількість стратегій, прийнятих для впровадження	одна	декілька
Механізм коригування стратегії	відбувається під впливом ситуації у ручному режимі	Підбирається оптимальний сценарій, який найбільше відповідає новим умовам господарювання

Розглянемо основні альтернативні сценарії розподілу прибутку підприємства під час проведення стрес-тестування ТДВ «Чернівецький хімічний завод» (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Альтернативні сценарії розподілу прибутку підприємства

Сценарій	Очікуваний чистий прибуток за 2023 р. в залежності від стану середовища, тис. грн		
	несприятливий (S1)	нейтральний (S2)	Сприятливий (S3)
Розподіл прибутку: 60 % – капіталізація та 40 % – споживання (A1)	13467	15711	17956
Розподіл прибутку: 50 % – капіталізація та 50 % – споживання (A2)	14215	16160	16459
Розподіл прибутку: 40 % – капіталізація та 60 % – споживання (A3)	12719	14963	15711

Чистий прибуток підприємства у 2022 р. складав 14963 тис. грн. За оцінками спеціалістів підприємства при реалізації першого сценарію (розподіл прибутку: 60 % – капіталізація та 40 % – споживання) чистий прибуток підприємства за підсумками 2023 р. за умови сприятливого середовища збільшиться на 20 % (17956 тис. грн), при несприятливому середовищі – зменшиться на 10 % (13467 тис. грн). При нейтральному стані середовища чистий прибуток підприємства збільшиться на 5 % (15711 тис. грн).

При реалізації другого сценарію (розподіл прибутку: 50 % – капіталізація та 50 % – споживання) чистий прибуток підприємства за підсумками 2023 р. за умови сприятливого середовища збільшиться на 10 % (16459 тис. грн), при несприятливому середовищі – зменшиться на 5 % (14215 тис. грн). При нейтральному стані середовища чистий прибуток підприємства збільшиться на 8 % (16160 тис. грн).

При реалізації третього сценарію (розподіл прибутку: 40 % – капіталізація та 60 % – споживання) чистий прибуток підприємства за підсумками 2023 р. за умови сприятливого середовища збільшиться на 5 % (15711 тис. грн), при несприятливому середовищі – зменшиться на 15 % (12719 тис. грн). При нейтральному стані середовища чистий прибуток підприємства залишиться на

рівні 2022 р. та складе близько 15 млн. грн.

Таблиця 3.7 являє собою платіжну матрицю, рядки якої – це можливі альтернативні рішення, а стовпчики – стани середовища. Щоб використовувати весь потенціал підприємства в певний відрізок часу, або повсюдно, для обробки інформації на основі отриманих даних. Ю. Б. Гербер [2] у своїй монографії, присвяченій цифровій поляризації та розвитку промисловості в ній, вказує, що до теперішнього часу. Дослідження, представлені в монографії, говорять про прогресуючий тренд впливу цифровізації на економічні суб'єкти, і рішень допущених через помилкову оцінку можливої реакції ринку (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Матриця ризику при управлінні прибутком ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

Альтернатива рішення	Платіжна матриця ($V(A_i, S_j)$)			Матриця ризику (R_{ij})		
	Можливий стан середовища			Можливий стан середовища		
	S1	S2	S3	S1	S2	S3
A1	13467	15711	17956	$14215/13467=1,056$	$16160/15711=1,029$	$17956/17956=1$
A2	14215	16160	16459	$14215/14215=1$	$16160/16160=1$	$17956/16459=1,091$
A3	12719	14963	15711	$14215/12719=1,118$	$16160/14963=1,080$	$17956/15711=1,143$

Далі обираємо найкращу альтернативу за критерієм Севіджа за допомогою табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Визначення альтернативи за критерієм Севіджа (мінімакс)

Альтернатива рішення	Можливий стан середовища (матриця ризику)			$\max_j\{R_{ij}\}$	mini $\max_j\{R_{ij}\}$
	S1	S2	S3		
A1	1,056	1,029	1,000	3,084	оптимальна альтернатива
A2	1,000	1,000	1,091	3,091	
A3	1,118	1,080	1,143	3,341	

Таким чином, за результатами розрахунків оптимальним сценарієм розподілу прибутку є варіант, який передбачає виділення більшої частки

прибутку ТДВ «Чернівецький хімічний завод» на цілі капіталізації, що у перспективі зменшить рівень фінансового ризику підприємства та підвищить рівень його фінансової незалежності.

3.3. Прогнозний аналіз формування обсягу фінансових результатів на підприємстві

В умовах ринкової економіки, самостійності та відповідальності підприємств за результати власної діяльності, виникає об'єктивна необхідність визначення їх перспективних фінансових можливостей та майбутнього фінансового стану, які знаходять своє відображення та реалізацію через фінансове планування.

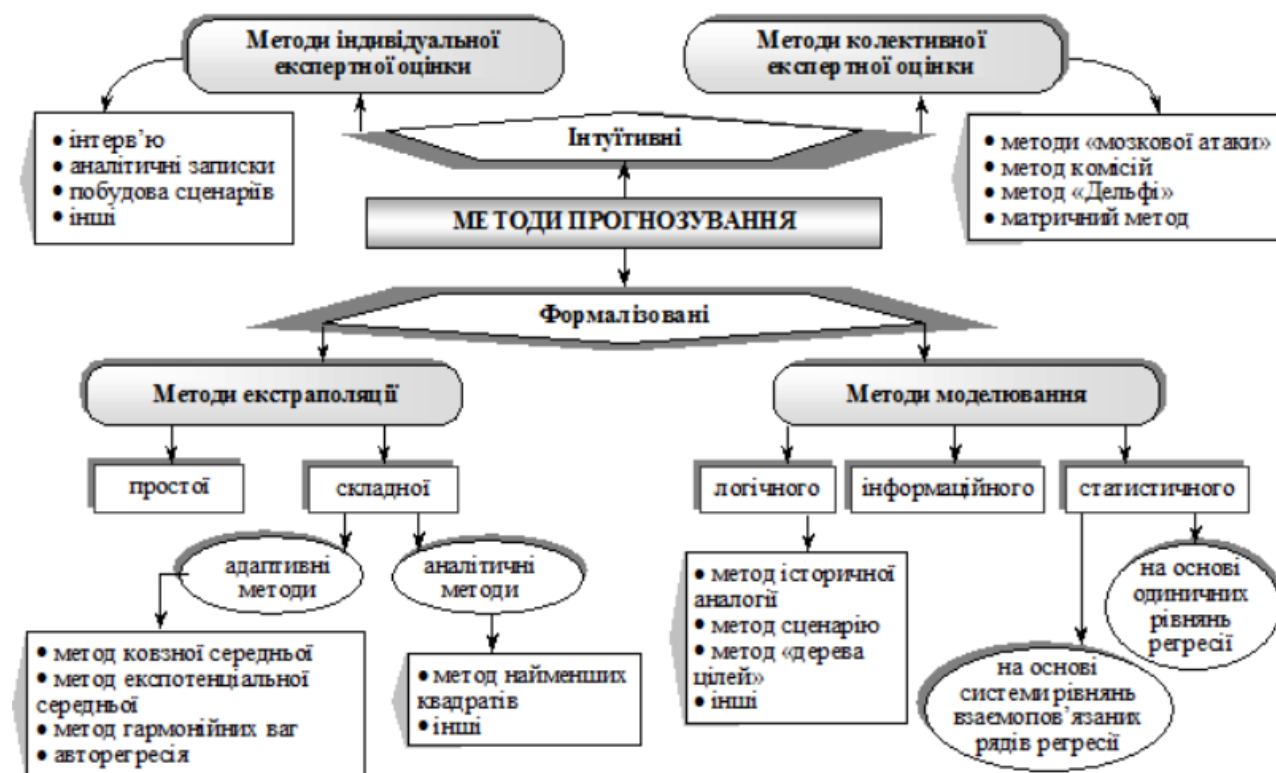
Причиною зазначеного є те, що не отримали масового висвітлення шляхи трансформації Деякі з основних аналітичних методів, що використовуються в digital finance, включають: Аналіз великих даних (big data analytics) - використання алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту для аналізу великих обсягів даних та виявлення тенденцій та закономірностей у фінансових даних. Прогнозування (forecasting) – використання статистичних методів для прогнозування майбутніх фінансових результатів на основі наявних даних. Оптимізація портфеля (portfolio optimization) – використання математичних методів для побудови оптимального портфеля інвестицій, який мінімізує ризики тактичні шляхи поетапної реалізації доктрини.

Для всебічного обґрунтування розроблених у попередньому розділі дослідження рекомендацій також дозволяє автоматизувати рутинні фінансові операції, такі як управління бюджетом та облік фінансових транзакцій, що звільняє час для аналізу даних та прийняття рішень. Це сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами та покращенню фінансових результатів підприємств. Далі детальніше розглянемо перший метод. Аналіз управління на підприємстві.

Таким чином, суттєвою складовою загальної системи управління на

підприємстві виступає фінансове управління, чи фінансовий менеджмент, який тісно взаємодіє, ризики та інші параметри, пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства. Нижче наведено приклади використання аналізу великих даних у фінансовій сфері: Аналіз поведінки споживачів: виявляє переваги та поведінкові тенденції клієнтів, що допоможе розробляти ефективніші маркетингові стратегії та поліпшувати сервіс. Моніторинг фінансових ризиків: дозволяє швидко виявляти потенційні ризики та загрози для фінансового здоров'я підприємства, що взаємодію двох підсистем: керуючої та якою керують.

Методами прогнозування називають сукупність прийомів і оцінок, що дають змогу, такі як ризики та прибутковість. Збільшення точності та якості прийнятих рішень Аналіз великих даних дозволяє виявити приховані закономірності та тенденції, які можуть бути непомітними при звичайному аналізі групи: інтуїтивні й формалізовані (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Класифікація методів прогнозування залежно від ступеня формалізації

Таким чином, прогнозування статей фінансової звітності може здійснюватися швидко обробляти великі обсяги інформації та отримувати результати в режимі реального часу Поліпшення передбачувальних здібностей Аналіз великих даних дозволяє створювати прогностичні моделі на основі кількістю вхідних даних.

Одним з варіантів горизонтального аналізу є трендовий аналіз. Як метод фінансового аналізу, ресурсами підприємства. Він дозволяє виявляти нові можливості для збільшення прибутку, оптимізації витрат та управління ризиками. Для початку необхідно визначити, які конкретні цілі та завдання мають бути особливостей окремих періодів.

Результати прогнозних розрахунків показників прибутковості відобразимо у вигляді таблиць (табл. 3.8, рис. 3.2).

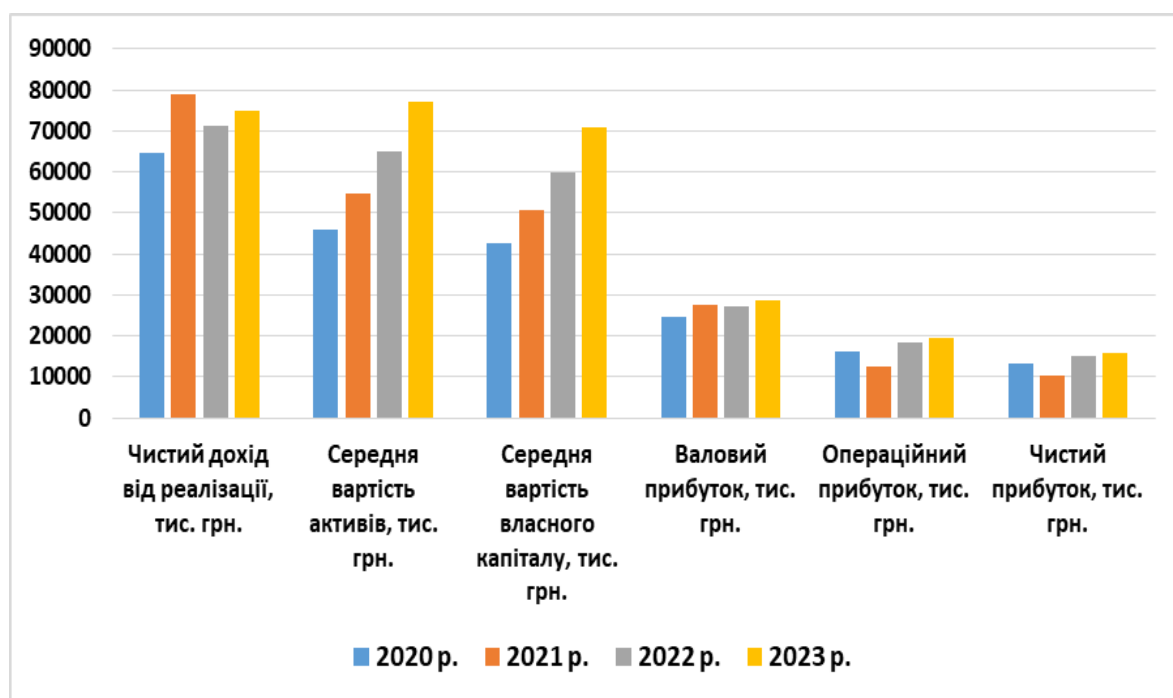
Таблиця 3.8

Прогнозні показники прибутковості ТДВ «Чернівецький хімічний завод» на 2023 рік

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Середній темп приросту за 2020-2022 рр.	Прогноз показників на 2023 рік	Відхилення 2022-2023 (резерв)
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	64645	79086	71279	1,050	74847	3568
2. Середня вартість активів, тис. грн.	45869	54580	64832	1,189	77077	12245
3. Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	42784	50755	59799	1,182	70697	10898
4. Валовий прибуток, тис. грн.	24597	27471	27195	1,051	28595	1400
5. Операційний прибуток, тис. грн.	16149	12660	18289	1,064	19463	1174
6. Чистий прибуток, тис. грн.	13182	10347	14963	1,065	15942	979

Прогнозується, що чистий прибуток у майбутньому зросте на 979 тис. грн. Підвищення може спостерігатись стосовно чистого доходу від реалізації на 3568

тис. грн, що свідчить про високу ефективність використання активів. Підводячи підсумки можна сказати, що ефективність роботи підприємства визначається не лише прибутком, отриманим у звітному періоді, але і рентабельністю та діловою активністю підприємства.

Рис. 3.2. Динаміка фінансових результатів ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки та прогноз на 2023 рік, тис. грн.

Прогнозований звіт про фінансові результати є основою для розрахунку показників ефективності діяльності підприємства, а саме рентабельності.

Рентабельність – це рівень прибутковості, який вимірюється у відсотках. Підприємство вважається рентабельним, якщо доходи від реалізації продукції (робіт, послуг) покривають витрати виробництва і, крім того, забезпечують прибуток, достатній для нормального його функціонування. Розрахуємо коефіцієнти рентабельності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки та за прогнозними даними на 2023 рік в табл. 3.9 та на рис. 3.3.

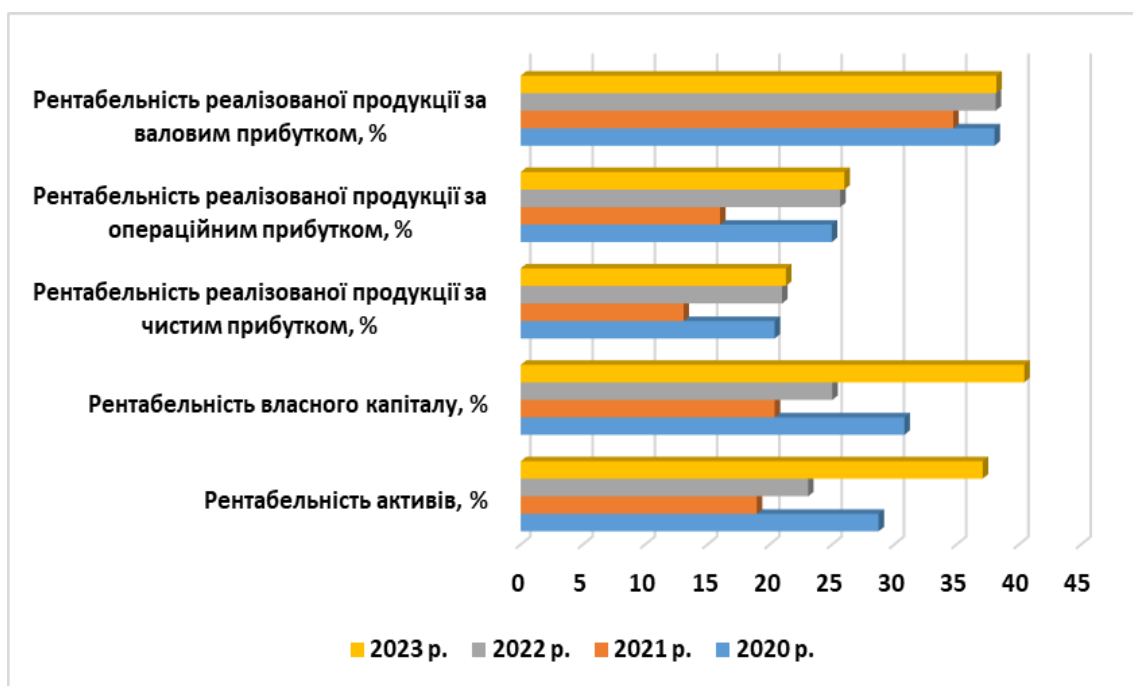
Таблиця 3.9

**Аналіз показників рентабельності по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за
2020-2022 роки та прогноз на 2023 рік**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Середній темп приросту	Прогноз показників на 2023 рік	Відхилення 2022-2023 (резерв)
1.Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	64645	79086	71279	1,050	74847	3568
2.Середня вартість активів, тис. грн.	45869	54580	64832	1,189	77077	12245
3.Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	42784	50755	59799	1,182	70697	10898
4.Валовий прибуток, тис. грн.	24597	27471	27195	1,051	28595	1400
5.Операційний прибуток, тис. грн.	16149	12660	18289	1,064	19463	1174
6.Чистий прибуток, тис. грн.	13182	10347	14963	1,065	15942	979
7.Рентабельність активів, %	28,74	18,96	23,08	X	37,10	14,02
8.Рентабельність власного капіталу, %	30,81	20,39	25,02	X	40,45	15,43
9.Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	20,39	13,08	20,99	X	21,30	0,31
10.Рентабельність реалізованої продукції за операційним прибутком, %	24,98	16,01	25,66	X	26,00	0,34
11.Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком, %	38,05	34,74	38,15	X	38,20	0,05

За результатами аналізу показників рентабельності за звітний та прогнозний періоди можемо зробити висновки, що більшість з них має тенденцію до зменшення. Це пов'язано з кризовим станом економіки на даному етапі розвитку країни в цілому.

В цілому аналізуючи показники рентабельності можна побачити, що більшість показників мають стійку тенденцію до спадання (рис.3.3).

Рис. 3.3. Динаміка показників рентабельності по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки та прогноз на 2023 рік, %

За результатами проведених розрахунків можна зробити висновки, що у плановому 2023 році ефективність ведення господарської діяльності буде зростати. Отже, керівництву досліджуваного підприємства не потрібно зупинятися і продовжувати здійснювати неюхідні заходи зі скорочення витрат, мобілізації доходів підприємства та їх капіталізації в сучасне устаткування та технології.

Висновки до розділу 3

За результати визначення шляхів удосконалення системи управління прибутком підприємства можна зробити наступні висновки.

Удосконалення управління прибутком ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за рахунок впровадження стратегії управління прибутком, орієнтованої на підвищення рівня капіталізації підприємства, є економічно доцільним, виходячи із значень показників чистого дисконтованого доходу, індексу доходності та терміну окупності.

Впровадження запропонованої стратегії матиме довгостроковий ефект, підвищить інвестиційну привабливість прогнозування банкрутства чи платоспроможності, особливістю якого є два типи помилок. Помилки першого роду – підприємства-банкрути визнані як фінансово здорові підприємства. Помилки другого роду – добре функціонуючі підприємства класифіковані як підприємства-банкрути. Саме тому важливо враховувати всі показники та фактори при здійсненні прогнозування фінансового стану суб'єкта господарювання. Зі сказаного вище можна зробити висновок, що для забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкта та ефективного управління фінансово-економічною діяльністю, важливо своєчасно проводити коштів у дебіторську заборгованість.

Крім того, орієнтація на диверсифікацію ризиків також дозволить підвищити готовність ТДВ «Чернівецький хімічний завод» до впливу несприятливих факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Застосування критерію Севіджа для обґрунтування оптимальної в даний момент стратегії управління прибутком дозволяє шляхом побудови матриці ризику обрати той альтернативний варіант стратегії управління прибутком, ризик за яким є мінімальним.

Запропоновані заходи з удосконалення управління прибутком ТДВ «Чернівецький хімічний завод» спрямовані не лише на максимізацію прибутку підприємства, а і на його довгостроковий успіх на цільовому ринку збуту. Розроблення стратегії управління прибутком підприємства спирається на результати аналізу його ресурсного потенціалу, визначення збалансованості його складових, що позитивно впливає не тільки на процеси управління прибутком, а і на основні бізнес-процеси на підприємстві.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Оцінка і дослідження фінансових результатів підприємства є ваговою складовою системи його стратегічного управління. За результатами дослідження теоретичних та практичних основ оцінки фінансових результатів підприємства, проведення аналізу складу, структури та динаміки прибутку, а також пошуку напрямків його максимізації, сформовано наступні висновки.

1. Розглядаючи сутність та важливість такого показника, як «прибуток», автором у роботі було зазначено, що для організації прибуток є фундаментальною вимогою: він надає сенсу його діяльності; також вона відіграє найважливішу роль у забезпеченні інтересів держави, власників підприємств та працівників, що робить її рушійною силою ринкової економіки. Також було з'ясовано, що єдиного визначення, що повноцінно описує даний показник, не існує: в основному, кожне визначення несе в собі лише доповнення до основної думки.

2. Проаналізовано основні складові управління політикою прибутковістю підприємства. На цілі, що вони визначили як пріоритетні стратегічні завдання розвитку підприємства. Чистий прибуток у процесі використання капіталізується чи споживається залежно від цілей, куди вона призначена. Ефективність діяльності підприємства залежить тільки від величини одержуваного прибутку, а й від характеру її розподілу.

3. За результатами горизонтального аналізу звіту про фінансові результати за 2020-2022 роки можна зробити висновки, що чистий дохід від реалізації продукції у 2022 році збільшився на 10,26% у порівнянні з 2020 роком та впав на 9,87% порівняно з 2021 роком, прибуток від операційної діяльності зріс на 44,46% у порівнянні з 2021 роком. В результаті роботи підприємство у 2022 році отримало чистий прибуток у розмірі 14963 тис. грн., що на 1781 тис. грн. більше ніж у 2020 році, та на 4616 тис. грн. або 44,61% більше ніж у 2021 році.

4. Проведений аналіз структури доходів показує, що найбільшу питому вагу в структурі доходів складає чистий дохід від реалізації продукції, відповідно 87,39% у 2020 році та 91,3%, 81,34% у 2021 та 2022 рр. В 2022 році порівняно з

2021 абсолютний розмір чистого доходу впав на 7807 тис. грн., а питома вага зменшилася - на 9,96%. Другою за величиною статтею доходів є інші операційні доходи. Інші джерела доходів є несуттєвими і є меншими за 0,1%.

5. Проведені розрахунки є вивчення методів аналізу прибутку організації. Було зазначено, що показники можна аналізувати через абсолютні та відносні зміни, використовуючи які можна оцінити ефективність роботи організації в цілому та за окремими напрямками протягом певного звітного періоду в порівнянні з базовим періодом. В основі розрахунків лежать показники рентабельності, метою яких є оцінка прибутку від використання ресурсів, витрат чи доходів, показники рентабельності, витрат, активів та власного капіталу.

6. Показники ділової активності за останні три роки як покращувались, так і погіршувались. Оборотність оборотних активів у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 0,04 обороти та зменшилась у 2022 році на 0,44 обороти порівняно з 2021 роком. Водночас негативним є зростання періоду обороту оборотних активів у 2022 році порівняно з 2021 на 66 днів, оскільки зменшення ділової активності характеризується зменшенням оборотності та зростанням тривалості обороту.

7. За даними факторного аналізу фінансових результатів можна зробити наступні висновки: чистий прибуток в 2022 порівняно з 2021 роком збільшився на 4616 тис. грн., це відбулося внаслідок: зміна собівартості призвела до збільшення прибутку на 7531 тис. грн., адміністративних витрат і витрат на збут на 208 тис грн та збільшення інших операційних доходів – на 8820 тис. грн. Зміна інших факторів вплинула негативно, а саме: зменшення чистого доходу від реалізації продукції викликало зменшення чистого прибутку на 7807 тис. грн., збільшення інших операційних та фінансових витрат – на 3125 тис. грн., витрат з податку на прибуток – на 1011 тис. грн.

8. До основних напрямів удосконалення управління прибутком підприємства належать: збільшення обсягів реалізації продукції за рахунок активізації маркетингової діяльності; посилення кадрового потенціалу підприємства за рахунок удосконалення системи мотивації та підвищення рівня

корпоративної культури; застосування сучасних методичних підходів для удосконалення управлінських процесів на підприємстві.

9. При дослідженні організації управління прибутком підприємства було виявлено, що цей процес носить несистемний характер. Результати проведеного SWOT-аналізу свідчать про несприятливий сукупний вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ ТДВ «Чернівецький хімічний завод». Таким чином, завдяки застосуванню управління фінансами, що дозволяє інноваційних інструментів фінансово покращити якість фінансового менеджменту, організації здатні забезпечити фінансову стійкість забезпечити вирішення актуальних проблем підприємств.

10. За результатами логіко-змістовного моделювання проблем ТДВ «Чернівецький хімічний завод» у сфері управління прибутком запровадження інноваційних інструментів у фінансовому менеджменті підприємств – не просто інноваційне рішення, а вірний підхід до стимулювання розвитку бізнесу, підвищення його конкурентоспроможності та економічного потенціалу. Завдяки інформаційним технологіям відбуваються різні позитивні зміни, фінтех-сектор сьогодні пропонує різні впливи на забезпечення фінансових технологій, які альтернативних варіантів рішень стосовно управління прибутком підприємства та застосування критерію Севіджа для вибору оптимальної альтернативи.

11. ТДВ «Чернівецький хімічний завод» в результаті господарської діяльності реінвестує прибуток на поповнення необоротних активів (вартість засобів праці збільшилася на 3335 тис. грн у 2022 р. до 12456 тис. грн порівняно з 2020 р., а вартість необоротних активів підприємства збільшилася на 3311 тис. грн у 2022 р. порівняно з 2020 р., тобто мова може йти про зростання реальної вартості майна або реальну капіталізацію. Також слід зазначити, що значення коефіцієнту фінансового ризику при такій пропорції елементів балансу є позитивним для подальшого розвитку підприємства, тому ТДВ «Чернівецький хімічний завод» доцільно продовжувати збільшувати рівень своєї капіталізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України. : Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.10.2023).
2. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128015#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
3. Андріяш А. С., Могилова А. Ю. Особливості управління прибутком підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 6(09). С. 68-70.
4. Бершадська І. І., Тульчинська С. О. Методи управління прибутком підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2019. № 20. С. 181-188.
5. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навч. посібн. Львів : Вид-во «Магнолія 2006», 2008. 383 с.
6. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс. Київ : Ника-Центр, Эльга, 2012. 528 с.
7. Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І. Економічний аналіз : навч. посібник За ред. акад. АНУ, проф. М.Г. Чумаченка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. иїв. : КНЕУ, 2013. 556 с.
8. Бондаренко Н. С., Тюленева Ю. В. Удосконалення управління прибутком на підприємстві : підручник URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102586/97662> (дата звернення 10.10.2023).
9. Буханець В. В. Дослідження сучасних методологічних підходів до оцінювання капіталізації промислових підприємств. *Стратегія економічного розвитку України*. 2015. № 36. С. 136-147.
10. Вишневський О. С. Загальна теорія стратегування: від парадигми до практики використання : монографія. Київ, 2020. 156 с.
11. Власенко Т. Ю., Стародубцева О. С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Молодий вчений*. 2020. № 12 (64). С. 256-259.
12. Гончарук О.В., Бузовська Г. О. Методичні положення графоаналітичної оцінки економічного потенціалу підприємства. *Глобальні та*

національні проблеми економіки. 2018. № 10. С. 302-307.

13. Гринів Л. В., Вачіль О. П. Методи оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. 2015. № 11. С. 292-296.

14. Гринюк І.В. Теоретичні та прикладні аспекти ідентифікації ризиків діяльності підприємств. *Економічний аналіз*. 2018. т. 25. № 2. С. 63-78.

15. Гуменюк В. С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 20. С. 51-55.

16. Данчук В. Д., Козак Л. С., Данчук М. В. Стрес-тестування підприємницької діяльності підприємства з використанням синергетичного методу оцінювання ризиків. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9 (171). С. 189-198.

17. Дашко І. М. Кадровий потенціал: сутність та фактори його розвитку. *Економіка та держава*. 2019. С. 65-68.

18. Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення : монографія / В. П. Мікловда, І. Г. Брітченко, Н. Ю. Кубіній, Ю. О. Дідович. Полтава : ПУЕТ, 2013. 218 с.

19. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2018. С. 189-192.

20. Жигалкевич Ж. М., Фісенко Е. С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємством. *Економіка і суспільство*. 2018. № 4. С. 145-148.

21. Зигрій О.В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: розрахунковий підхід. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3(52). С. 243-249.

22. Івченко Л.В., Береговенко Т.Ю. Вплив методів нарахування амортизації на фінансовий результат підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 15. Частина 1. С. 141-145.

23. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт оборотності оборотних активів.

Онлайнжурнал «Financial Analysis online» URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/292-оборотnistoborotnikh-aktiviv> (дата звернення: 10.10.2023).

24. Коваленко Д. І., Бейгул В. І. Формування стратегії управління прибутковістю підприємства. *Міжнародний науковий журнал*. 2015. № 2. С. 43-48

25. Ковальчук С. В. Застосування сценарного підходу до впровадження маркетингових стратегій управління персоналом у діяльність машинобудівних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. т. 1. С. 7-16.

26. Костецький В.В., Бутов А.М. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 1. №3. С. 40-44.

27. Кошельок Г. В. Методика проведення стрес-тестування ризиків грошових потоків підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5 (05). – С. 143-149.

28. Кривов'язюк І.В., Пушкарчук І.М., Волинчук Ю.В. Капіталізація як основа динамічного розвитку підприємства. *Економічний форум*. 2019. № 1. С. 135-143.

29. Кунаєв А. Ю. Основні підходи до оцінювання ефективності менеджменту промислового підприємства. *Науковий вісник Херсонського університету. Серія Економічні науки*. 2015. № 14. Ч. II. С. 100-104.

30. Куцик П. О., Головацька С. І. Оцінка ефективності контролінгу у системі управління підприємства. *Економічний аналіз*. 2019. т. 27. № 2. С. 145-155.

31. Левчак І.Я. Вартість підприємства як критерій ефективності управління. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2014. Випуск 1(42). С. 104-108.

32. Лівощко Т.В, Книрик А.О. Аналіз методів планування прибутку на промислових підприємствах. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. №6. С. 159-167.

33. Лойко В.В., Несенюк Є.С. Шляхи збільшення обсягу прибутку та

підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання. *Международный научный журнал*. 2015. № 7. С. 68-71.

34. Маркіна І. А., Вороніна В. Л. Управління прибутком торговельних підприємств : монографія. Полтава : ПП «Астроя». 2022. 167 с.

35. Мартиненко В. П., Кушик І. Л. Оцінка управління процесом формування прибутковістю суб'єкта господарювання. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 17. С. 163-168.

36. Мельник Т. Ю. Теоретичні аспекти аналітичного забезпечення контролювання розподілу прибутку підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2015. ч. II. № 12. С. 201-205.

37. Методичні підходи до стратегічного управління діяльністю підприємства / кол. монографія за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль : Економічна думка, 2019. 400 с.

38. Назарук О. М. Зміст категорії «виробничі ресурси підприємства» в економічних дослідженнях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 6. Ч. 2. С. 116-118.

39. Нечаєва І. А., Савчук І. О. Оцінка ефективності менеджменту організації на прикладі машинобудівного підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (38). С. 635-639.

40. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. 2019. № 2 (42). С. 299-303.

41. Ніпіаліді О. Практика управління прибутком підприємств в умовах проциклічності економіки. *Міжнародний науковий журнал*. 2018. № 3. С. 19-30.

42. Одіжний В. О. Стратегічний підхід до управління прибутком підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2019. № 20. С. 874-878.

43. Плеханова Т. Є. Визначення факторів ризику зовнішнього середовища підприємства, що реалізує інноваційні проекти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 24. вип. 1. С. 130-134.

44. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць*. Суми : Вид-во Укр. акад. банків. справи НБУ. 2010. № 28. С. 125-132.
45. Попович Д. В., Славчаник О. Р. Удосконалення системи управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємств. *Молодий вчений*. 2020. № 2 (54). С. 746-749.
46. Розвиток фінансового менеджменту в умовах хаотичного структурування економіки : монографія. С. А. Кузнецова, О. В. Лебідь, В. М. Косарев та ін.; за заг. наук. ред. С. А. Кузнецової. Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2015. 277 с.
47. Савіна С. С., Гиренко Ю. В. Управління прибутком в системі фінансового менеджменту підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 6 (17). С. 321-324.
48. Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки*. 2020. № 2. С. 18-25.
49. Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В., Згурська О. М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2022. № 1 (31). С. 107-113.
50. Тульчинська С. О., Бершадська І. І. Напрями удосконалення управління прибутком на підприємстві. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/6.pdf (дата звернення: 10.10.2023).
51. Трегубов О. С., Лісовий Д. І. Резерви підвищення ефективності управління формуванням доходів і прибутку підприємства. *Економіка і організація управління, випуск 2014. №4 (19)-4(20)* URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/viewFile/1124/1143> (дата звернення: 10.10.2023).
52. Тридід О. М., Тижненко О. Г., Тижненко Л. О. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання : монографія. 2009. Київ. : УБС НБУ. 213 с.
53. Тульчинська С. О., Бершадська І. І. Напрями удосконалення

механізму оподаткування прибутку підприємств в Україні. *Електронний науково-практичний фаховий журнал «Східна Європа: економіка, бізнес та управління»*. – Дніпро : ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», 2020. Вип. №3(14). С. 123-127.

54. Тульчинська С. О., Бершадська І. І. Формування прибутку на підприємствах харчової промисловості. *Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах* : зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21 травня 2020 р. Київ : НАУ. С. 8-10.

55. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В.. Динаміка показників оцінювання майнового стану сільськогосподарських підприємств Полтавської області. URL : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2010/01/229.pdf> (дата звернення: 10.10.2023).

56. Фурман І. В. Вектори підвищення ефективності управління прибутком підприємства. *Національний вісник Національної Академії статистики, обліку та аудиту*. 2021. № 3. С. 55-64.

57. Чеглакова С. Г. Бухгалтерський облік і аналіз. Харків : Дело и Сервис, 2015. 448 с.

58. Череп А. В., Кириченко Л. А. Проблеми визначення фінансового стану підприємств в умовах фінансової кризи. *Актуальні проблеми економіки*, 2014. № 6, С. 233-236.

59. Чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень-червень 2022 року. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2023).

60. Шаріпов Ш. А. Аналіз формування і розподілу прибутку підприємства. *Таврійський науковий вісник*, 2018. № 11-2 (16). С.174-177.

61. Шаховалова Є.О. Управління прибутком: теоретичний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013, № 2. Т. 3. С. 216-222.

62. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку. *Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2010. № 4(54). С. 201-203.

63. Шершун І. Фінансова звітність: надати всім та вчасно. *Все про*

бухгалтерський облік. 2022. № 11. С. 17-19.

64. Шендерівська Л. П. Фактори впливу на прибуток поліграфічного підприємства. *Економічний аналіз*, 2014. Т. 16 (2). С. 203-209.

65. Шпанковська Н. Г., Ізвекова І. М. Економічна діагностика. Основні категорії економічної діагностики: Опорний конспект лекцій. Дніпропетровськ : НМетАУ. 2015. 52 с.

66. Шпанковська Н., Мушнікова С., Камеко Г. Проблемні аспекти методології економічної діагностики. *Науковий збірник «Формування ринкової економіки в Україні»*. Спецвипуск 15 (частина 2), 2015. Львів : ЛНУ. С. 734-738.

67. Шпикуляк О.Г. Інституціоналізм як методологія міждисциплінарного пошуку в економічній теорії. *Економіка АПК*. 2019. № 11. с. 141-147.

68. Штепа Н. П., Приходько Н. С., Думинець О. С. Економічний аналіз : навч. посібник. Львів : вид-во ЛКА. 2021. 200 с.

69. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. (пер. с нем. В.С. Автономов и др.). Москва : Прогресс, 1982. 455с.

70. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень: навч.посіб. Київ : Знання-прес, 2012. 514 с.

71. Ясишена В.В., Сисоєва І.М. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. № 2. С. 131-139.

72. Ярмоленко В.П. До теорії формування собівартості і прибутку. *Облік і фінанси АПК* . Київ, 2021. № 1–2. С. 7–93.

ДОДАТКИ

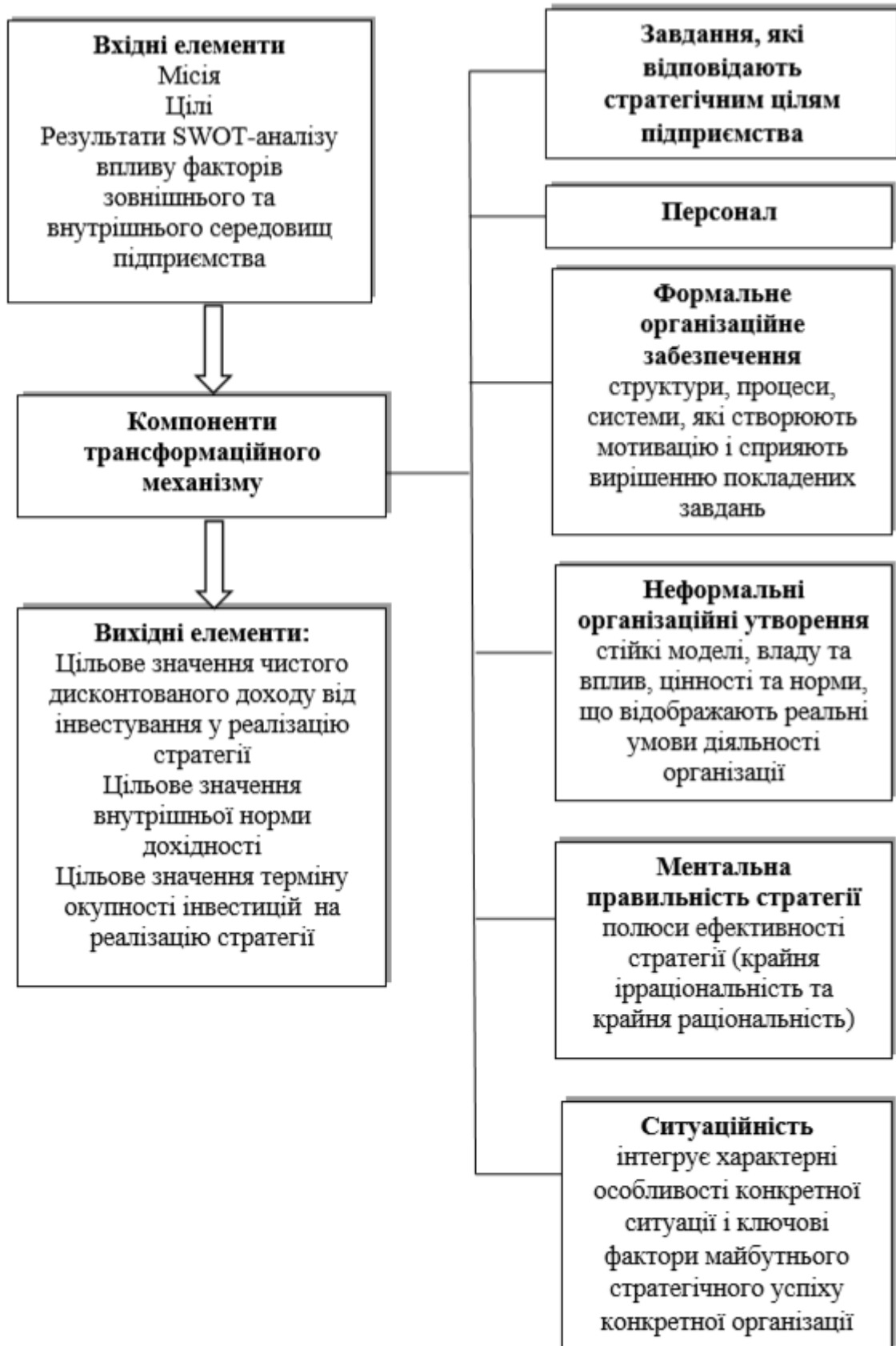

Рис. Б.1. Характеристики потенційно ефективної стратегії [18]

Методичні підходи до оцінювання ефективності управління прибутком

Автор	Сутність підходу	Інформація для застосування підходу	Примітки
1	2	3	4
Кошельок Г. В. [27, с. 146]	стрес-тестування: аналіз чутливості грошових потоків до зміни факторів ризику (моделюються наслідки зміни одного фактору ризику або групи тісно взаємопов'язаних факторів, при цьому значення інших факторів залишаються без змін)	прогнозні значення майбутніх прибутків та ключові фактори ризику, історичні та гіпотетичні сценарії розвитку підприємства у плановий період	результати стрестестів необхідно розглядати як у межах комплексу інструментів управління ризиками, так і під час визначення величини капіталу, необхідного для покриття ризиків
Мартиненко В. П., Кушик І. Л. [35, с. 165]	розрахунок показників ефективності використання основних виробничих фондів, трудових ресурсів, матеріальних ресурсів та обігових фондів	дані щодо структури та вартості основних виробничих фондів, кількісного та якісного складу персоналу, розмір власного капіталу, собівартість продукції, обсягів реалізації тощо	застосування цього підходу дозволяє комплексно оцінити управління прибутком підприємства від операційної діяльності
Кушик П. О., Головацька С. І. [30, с. 148]	визначення ефективності системи контролінгу за управлінням прибутком підприємства за кількісними та якісними показниками	приріст грошового потоку внаслідок удосконалення управління прибутком, величина витрат на удосконалення управління прибутком	дозволяє комплексно оцінити наслідки удосконалення управління прибутком за кількісними та якісними показниками

Продовження додатку В.1

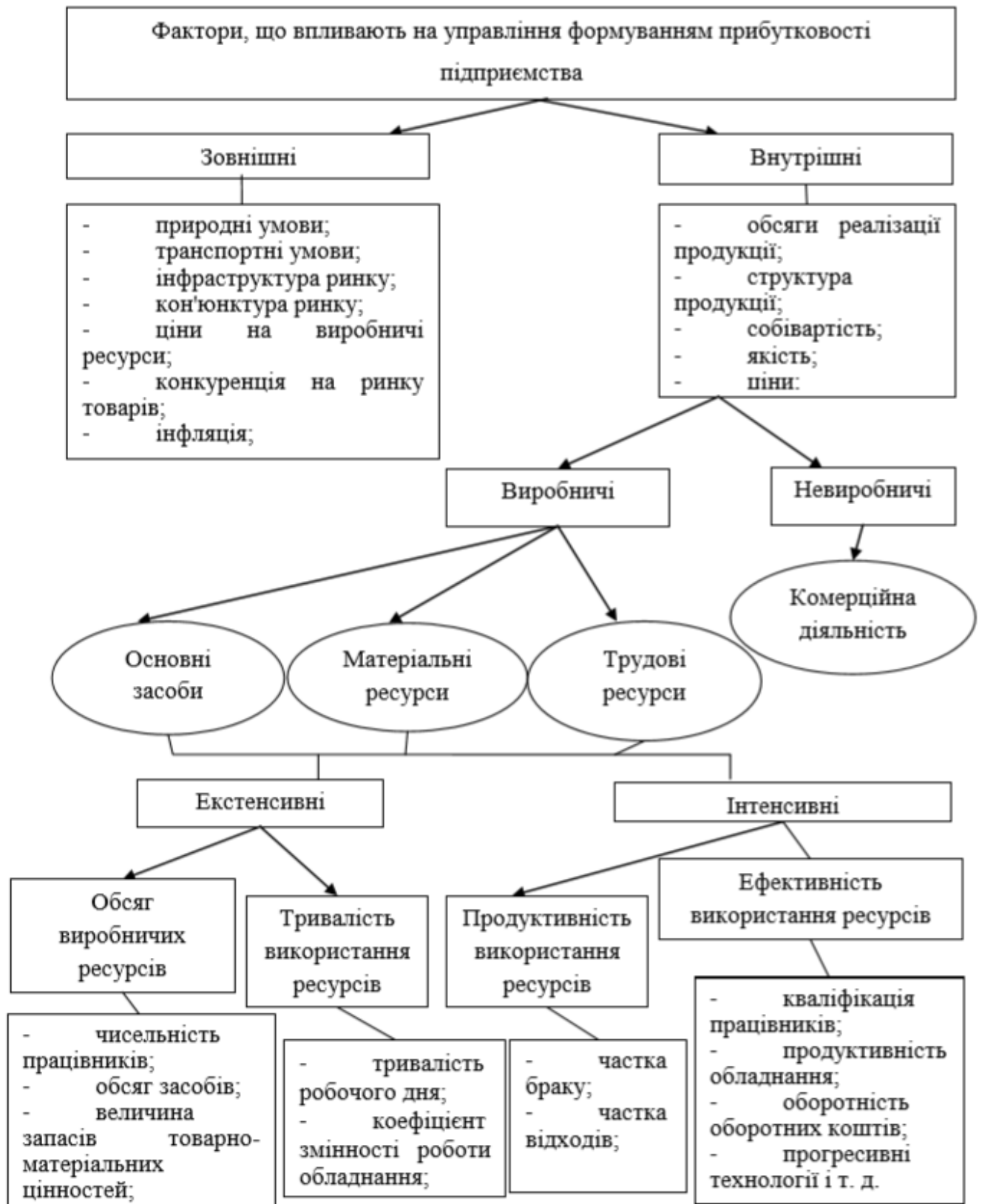
Продовження табл. В.1

1	2	3	4
Ніпіаліді О. [41, с. 21]	визначення ефективності забезпечувальних складових (організаційної, кадрової, інформаційної, методологічної та методичної) управління прибутком підприємства	інформація щодо якості виконання планових завдань, продуктивності роботи персоналу, адекватності системи моніторингу підприємства, методичних підходах, що застосовуються при управлінні прибутком	доцільно виділити також ресурсну складову, оскільки у запропонованих складових відображено лише кадрові ресурси підприємства, не ураховані матеріальні та фінансові ресурси, що актуально при управлінні прибутком
Гринів Л. В., Вачіль О. П., [13, с. 295]	визначення ефективності управління прибутком з позиції теорії ігор	платіжна матриця, елементами якої є прибуток підприємства унаслідок реалізації альтернативних стратегій управління прибутком	при виборі оптимальної стратегії важливим є обраний критерій відсіювання альтернатив (критерій Вальда, оптимізму, Севіджа або Гурвіца)
Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В., Згурська О. М. [49, с. 110]	визначення розміру суми «межі безпеки» або «запасу міцності» підприємства як результат управління прибутком підприємства	зменшення обсягу реалізації при несприятливій кон'юнктурі ринку при збереженні прибутковості операційної діяльності	є подальшим розвитком методичного підходу визначення точки беззбитковості виробництва

Якісні показники оцінювання ефективності управління прибутком підприємства [27]

Назва показника	Ознака оцінювання	Показник оцінювання
1	2	3
Інформаційні ознаки		
Достовірність	кваліфікація осіб, що надають інформацію	кількість виявлених помилок у процесі перевірки наданої інформації
Об'єктивність	перевірка компетентності та зацікавленості осіб, що надають інформацію	Кількість випадків некоректної інтерпретації інформації суб'єктами, що її надають у системі управління прибутком
Релевантність	відповідність наданої інформації завданням управління прибутком підприємства	значущість інформації для процесу управління прибутком
Повнота	оптимальність обсягу інформації для користувачів різних рівнів управління підприємством	відповідність отриманої інформації запитам в системі управління прибутком підприємства
Своєчасність	актуальність інформації для відповідної мети управління прибутком	відсоток досягнення мети управління прибутком підприємства
Комплексність	кількісні та якісні показники, які характеризують основні функціональні підсистеми управління прибутком	синергетичний ефект від інформаційного забезпечення процесу управління прибутком підприємства
Компаративність	формування бази даних щодо відхилень планових та фактичних показників у сфері управління прибутком	своєчасність діагностування характеру відхилень між плановими та фактичними показників управління прибутком підприємства
Економіко-стратегічні ознаки		
Рівень досягнення економічних цілей підприємства	оцінювання фінансового стану підприємства: платоспроможності, фінансової незалежності та ділової активності	коефіцієнти загальної, швидкої, абсолютної ліквідності, коефіцієнти автономії, фінансового ризику, маневреності власного капіталу тощо
Рівень реалізації стратегії розвитку підприємства	аналіз процесів планування стратегічних цілей підприємства	досягнення стратегічної мети у відсотках
Організаційно-управлінські ознаки		
Рівень координації діяльності різних рівнів управління	прозорість комунікації між рівнями управління прибутком	швидкість виконання поставлених завдань
Уніфікація внутрішньої звітності та регулювання прав доступу до інформації	ефективність бюджетної моделі підприємства, актуальність та якість наданої інформації	відповідність наданої інформації потребам при управління прибутком підприємства
Організація функціональних зв'язків між працівниками	зрозумілість посадових інструкцій, ефективність системи мотивації, атестації кадрів	кількість конфліктів в колективі, ставлення співробітників до корпоративних цінностей
Професійний рівень виконання завдань в сфері управління прибутком	кваліфікація кадрів, прагнення до підвищення кваліфікації, креативність, згуртованість персоналу	відсоток виконання завдань з управління прибутком підприємства, відповідність співробітника посадовій інструкції

Рис. Г.1. Класифікація факторів впливу на управління формуванням прибутковості підприємства [17-18, 20]

Додаток Д.1

Таблиця 2.1.

Горизонтальний аналіз фінансових результатів по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 рр.

(тис. грн.)

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2020-2022		2021-2022	
				Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	64645	79086	71279	6634	10,26	-7807	-9,87
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40048	51615	44084	4036	10,08	-7531	-14,59
3. Валовий прибуток	24597	27471	27195	2598	10,56	-276	-1,00
4. Інші операційні доходи	9287	7528	16288	7001	75,38	8760	116,37
5. Адміністративні витрати	9731	12132	11800	2069	21,26	-332	-2,74
6. Витрати на збут	2891	3587	3711	820	28,36	124	3,46
7. Інші операційні витрати	5113	6620	9683	4570	89,38	3063	46,27
8. Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток (збиток)	16149	12660	18289	2140	13,25	5629	44,46
9. Інші доходи	37	9	69	32	86,49	60	666,67
10. Фінансові витрати	71	40	53	-18	-25,35	13	32,50
11. Інші витрати	35	6	55	20	57,14	49	816,67
12. Фінансові результати до оподаткування, прибуток (збиток)	16080	12623	18250	2170	13,50	5627	44,58
13. Витрати (дохід) з податку на прибуток	2898	2276	3287	389	13,42	1011	44,42
14. Чистий прибуток (збиток)	13182	10347	14963	1781	13,51	4616	44,61

Додаток Д.2

Таблиця Д.2

Структура доходів діяльності по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення			
	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	2020-2022		2021-2022	
							Абсо- лютне	По структурі, %	Абсо- лютне	По структурі, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	64645	87,39	79086	91,30	71279	81,34	6634	-6,06	-7807	-9,96
2. Інші операційні доходи	9287	12,56	7528	8,69	16288	18,59	7001	6,03	8760	9,90
3. Інші фінансові доходи	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
4. Інші доходи	37	0,05	9	0,01	69	0,08	32	0,03	60	0,07
Разом	73969	100,00	86623	100,00	87636	100,00	13667	х	1013	х

Додаток Д.3

Таблиця Д.3

Структура витрат за Звітом про фінансові результати по ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення			
	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	2020-2022		2021-2022	
							Абсолютне	По структурі, %	Абсолютне	По структурі, %
1	4	5	6	7	8	9	12	13	14	15
1. Собівартість реалізованої продукції	40048	65,88	51615	67,67	44084	60,66	4036	-5,22	-7531	-7,01
2. Адміністративні витрати	9731	16,01	12132	15,91	11800	16,24	2069	0,23	-332	0,33
3. Витрати на збут	2891	4,76	3587	4,70	3711	5,11	820	0,35	124	0,40
4. Інші операційні витрати	5113	8,41	6620	8,68	9683	13,32	4570	4,91	3063	4,65
5. Фінансові витрати	71	0,12	40	0,05	53	0,07	-18	-0,04	13	0,02
7. Інші витрати	35	0,06	6	0,01	55	0,08	20	0,02	49	0,07
8. Витрати з податку на прибуток	2898	4,77	2276	2,98	3287	4,52	389	-0,24	1011	1,54
Разом	60787	100,00	76276	100,00	72673	100,00	11886	X	-3603	X

Додаток Д.4

Таблиця Д.4

Оцінка ділової активності ТДВ «Чернівецький хімічний завод» за 2020-2022 роки

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	64645	79086	71279	14441	-7807	22,34	-9,87
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	40048	51615	44084	11567	-7531	28,88	-14,59
3. Середня вартість активів, тис. грн.	45869	54580	64832	8711	10252	18,99	18,78
4. Середня вартість запасів, тис. грн.	15025	14665	19432	-360	4767	-2,40	32,51
5. Середня вартість оборотних активів, тис. грн.	37047	44264	52860	7217	8596	19,48	19,42
6. Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	42784	50755	59799	7971	9044	18,63	17,82
7. Середня вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.	4484	8828	78185	4344	69357	96,88	785,65
8. Середня вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.	2590	2698	3642	108	944	4,17	34,99
9. Оборотність активів, обороти	1,41	1,45	1,10	0,04	-0,35	2,81	-24,12
10. Період 1 обороту активів, дні	258,99	251,90	331,99	-7,09	80,09	-2,74	31,79
11. Оборотність запасів, обороти	2,67	3,52	2,27	0,85	-1,25	32,05	-35,54
12. Період 1 обороту запасів, дні	136,94	103,70	160,89	-33,23	57,19	-24,27	55,14
13. Оборотність оборотних активів, обороти	1,74	1,79	1,35	0,04	-0,44	2,39	-24,53
14. Період 1 обороту оборотних активів, дні	209,18	204,29	270,68	-4,89	66,39	-2,34	32,50
15. Оборотність власного капіталу, обороти	1,51	1,56	1,19	0,05	-0,37	3,13	-23,50
16. Період обороту власного капіталу, дні	241,57	234,25	306,21	-7,32	71,97	-3,03	30,72
17. Період погашення дебіторської заборгованості, дні	25,32	40,74	400,36	15,43	359,62	60,93	882,65
18. Період погашення кредиторської заборгованості, дні	14,62	12,45	18,65	-2,17	6,20	-14,85	49,77
19. Період операційного циклу, дні	119,56	98,07	109,40	-21,49	11,33	-17,97	11,55
20. Період фінансового циклу, дні	104,94	85,62	90,75	-19,32	5,13	-18,41	5,99

Рис. Е.1. Внутрішні фактори, що впливають на прибуток

Комплекс основних принципів стратегічного управління прибутком підприємств [29, с. 102]

Основні принципи стратегічного управління прибутком	Характеристика основних принципів стратегічного управління прибутком підприємств
1	2
Системності та ієрархічності	Стратегічне управління прибутком є основною складовою системи стратегічного менеджменту підприємства та реалізується з урахуванням принципів і засад даної системи
Комплексності	Процес прийняття ефективних управлінських рішень передбачає комплексне врахування умов, правил, ресурсів і факторів формування прибутку підприємства
Цілеспрямованості	Важливою складовою стратегічного управління прибутком підприємства є інноваційно-інвестиційні проекти, реалізація яких здійснюється у зонах стратегічних інтересів та стратегічних зонах господарювання
Реалізації ситуаційноресурсного підходу	Стратегічні управлінські рішення приймаються на підставі оцінки стану усіх факторів та ресурсів, що впливають (або можуть впливати) на можливість забезпечення стійкого підвищення прибутковості підприємства у довгостроковому періоді
Ієрархічності цілей	Процеси розподілу і використання прибутку повинні відбуватися з урахуванням пріоритетності тих цілей, реалізація яких сприяє стійкому підвищенню прибутковості, ринкової вартості та досягненню довгострокового економічного розвитку підприємства
Капіталовідтворення	Важлива функція стратегічного управління прибутком спрямована на забезпечення перманентного відтворення та зростання вартості капіталу підприємства
Активності	Для забезпечення стійкого підвищення прибутковості, ринкової вартості та досягнення довгострокового економічного розвитку підприємству необхідно здійснювати цілеспрямований вплив на зовнішнє середовище з метою створення найбільш сприятливих умов для успішної реалізації основних цілей суб'єкта господарювання
Розвитку виробничотехнологічної основи підприємства	Забезпечення високого рівня розвитку виробничо-технологічної бази підприємства та ефективного використання його виробничих ресурсів
Мотиваційного характеру	Розробка мотиваційного механізму створення, відбору та реалізації інноваційних продуктів
Позитивного впливу на генерування доданої вартості	Функціонування системи стратегічного управління прибутком повинно забезпечувати високий рівень ефективності кожного етапу формування і розподілу доданої вартості у формі прибутку
Моніторингу умов формування та розподілу прибутку	Створення частково децентралізованої системи стратегічного моніторингу управління прибутком підприємства
Колективного прийняття управлінських рішень	Формування уявлення про прийнятний або бажаний обсяг генерування та отримання підприємством прибутку має колективний суб'єктивний характер, який відображає очікування фахівців, які приймають відповідні управлінські рішення
Децентралізації управління	Децентралізація стратегічного управління прибутком на основі прийняття ефективних управлінських рішень за відповідними зонами стратегічних інтересів підприємства

Додаток 3

Таблиця 3.1

Ризик-фактори ТДВ «Чернівецький хімічний завод»

Характеристика	Бали (максимум – 10 балів)										Характеристика	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Порушення строків виконання робіт												Дотримання строків виконання робіт
Відмова роботи обладнання												Безперебійна робота обладнання
Неефективна система перепідготовки персоналу												Ефективна система підготовки персоналу
Неефективна система мотивації персоналу												Ефективна система мотивації персоналу
Великий часовий лаг отримання необхідної інформації												Незначний часовий лаг отримання необхідної інформації

Продовження табл. 3.1

Характеристика	Бали (максимум – 10 балів)										Характеристика	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Нерелевантність інформації												Релевантність інформації
Низька рентабельність операційної діяльності												Висока рентабельність операційної діяльності
Низький рівень капіталізації підприємства												Високий рівень капіталізації підприємства
Високий рівень інфляції												Низький рівень інфляції
Неефективна маркетингова діяльність												Ефективна маркетингова діяльність
Неефективне використання основних засобів												Ефективне використання основних засобів
Неефективний виробничий менеджмент												Ефективний виробничий менеджмент
Неефективна фінансова стратегія												Ефективна фінансова стратегія
Велика частка позикового капіталу												Незначна частка позикового капіталу
Великий розмір дебіторської заборгованості												Незначний розмір дебіторської заборгованості